

Saku Sonumid

Saku valla leht

FOOKUSES:

Saku Vallavolikogu valimiste tulemused. Lk 2-3

Kes pääses volikokku ja kes kui palju hääli sai

President Kersti Kaljulaid käis Saku lasteaias. Lk 17

Täiskasvanud õppija nädalal jagati Terakeses vaaremade retsepte ja maitsti nende järgi tehtud hoidiseid

Samati bussis kehtib Ühiskaart. Lk 5

Hädaabinumber **112**
(kiirabi, pääste, politsei)
Saku valla abitelefoni **1345**
Perearsti nõuandeliin **1220**
Piirkonnapolitseinik **612 4686**
Vastuvõtuaeg N 10-12
Noorsoopolitseinik **5855 7455**
Volitatud loomaarst **504 1060**

Algab valla üldplaneeringu uuendamine

Üldplaneeringu põhieesmärk on kogu valla territooriumi ruumilise arengu põhimõtete ja suundumuste määramine. Sellega kavatatakse vallas võimalikult ühtsed põhimõtted hoonestusalade ja detailplaneeringu kohustusega alade määramiseks. Vt lk. 6

Saku vallarahvas valis uue volikogu

Saku vallavolikokku kandideeris 7 nimekirjas kokku 111 inimest, keskmine häälesaak oli 38 häält kandidaadi kohta.

Nimekiri	Kandidaatide arv	Saadud hääled	% antud häälte kogusummast	Mandate
Väikelinn	19	1343	31,6	6
Eesti Reformierakond	23	1098	25,9	5
Kodu	20	825	19,4	4
Edumeel	20	606	14,3	3
EKRE	5	244	5,7	1
Eesti Keskerakond	1	86	2,0	-
Mida Lubame Seda - Ka Teeme	23	42	1,0	-

Marti Rehemaa

Tanel Ots

Annely-Thea Häggblom

Saku valla- volikogu 8. koosseis

Peeter Leidmaa

Mart Siimann

Ivar Raig

Tiit Vahenõmm

Arvo Pärniste

Tõnis Milling

Anton Noor

Katrin Krasilnikov

Lemmi Oro

Mall Petersen

Argo Zirk

Merike Sisask

Henrik Raave

Jaan Plado

Marianne Rande

Hasso Uuetoa

Saku vallas oli valijaid nimekirjades 7 287, neist hääletas 4 262, osalusprotsent oli 58,5 (1. jaoskonnas Saku Valla majas oli nimekirjas 2 975 inimest, jaoskonnas hääletas neist 967 ehk 32,5%; 2. jaoskonnas Saku Gümnaasiumis oli nimekirjas 2 611 inimest, neist hääletas jaoskonnas 774 ehk 29,6%; 3. jaoskonnas Kiisa Vabaajakeskuses oli nimekirjas 1701 inimest, neist hääletas jaoskonnas 559 ehk 32,9%; e-hääli anti vallas kokku 1 962 ehk 46,2%.

Suurem valik, väiksem hääletesaak

2013. aastaga võrreldes oli vallaelanikel suurem valik – kui eelmistel valimistel oli kandidaate 87, siis seekord 111. Sellevõrra jäi väiksemaks keskmine hääletesaak, mis 2013. aastal oli 46 häält kandidaadi kohta, kuid nüüd vaid 38. Tulemused olid eelmiste kohalike omavalitsuste volikogude valimistega sarnased: ka siis sai kõige rohkem hääli valimisliit Väikelinn, kes tookord kandis nime Väikelinn Saku. Nii äsja toimunud kui eelmistel valimistel järgnesid Väikelinnale Eesti Reformierakond ja valimisliit Kodu. Kui eelmisel korral pääses volikokku ka Isamaa ja Res Publica Liit (edaspidi IRL), siis sel korral IRL Saku vallas ei kandideerinud.

Uued tulijad

Uute tulijatena pääsesid volikokku valimisliit Edumeel ja Eesti Konservatiivne Rahvaerakond (edaspidi EKRE).

Võrdlus Eesti keskmisega

Võrdluseks – Eestis oli selle aasta valimistel hääletanud 586 520, osalusprotsent 53,4, kehtivaid hääli 582 542. Kandidaate oli Eestis kokku 11 804, keskmine häälesaak oli 49 häält kandidaadi kohta. Vabariigis võitis valimised Eesti Keskerakond, kes sai 158 952 häält ehk 27,3% häälte kogusummast, järgnesid valimisliidud (156 003 e 26,8%), Eesti Reformierakond (113 540 e 19,5%), Sotsiaaldemokraatlik Erakond (60 299 e 10,4%), IRL (46 394 e 8%), EKRE (39 003 e 6,7%), Erakond Eestimaa Rohelised (4 669 e 0,8%), üksikkandidaadid (2 557 e 0,4%), Eestimaa Ühendatud Vasakpartei (1 127 e 0,2%)

Harjumaal (v. a Tallinn) oli 122 933 valijat, hääletas neist 70 707, osalusprotsent oli 57,5, kehtivaid hääli 70 331. Harjumaal oli kandidaate kokku 1 762, keskmine häälesaak oli 40 häält kandidaadi kohta. Edukaimad olid valimisliidud 28 528

häälega, mis moodustas 40,6% häälte üldarvust. Järgnesid Eesti Reformierakond (17 416 e 24,8%), Eesti Keskerakond (9 071 e 12,9%), IRL (5 737 e 8,2%), Sotsiaaldemokraatlik Erakond (4320 e 6,1%), EKRE (4 293 e 6,1%), Eestimaa Ühendatud Vasakpartei (492 e 0,7%), üsikkandidaadid (474 e 0,7%).

Sakus elavad aktiivsed valijad

Saku valla elanike valimisaktiivsus oli suurem kui Harjumaal keskmiselt ja palju suurem kui vabariigis keskmiselt. Sakus erines valimistulemus Eesti keskmisest väga palju, nt vabariigi võitja Keskerakond Sakus volikokku ei pääsenud. Sarnasusi oli pigem Harjumaal tulemustega. Harjumaal võitsid valimisliidud, kes said 40,6% häälest, Sakus oli valimisliitude häälethulk veelgi suurem ehk kokku said Väikelinn, Kodu, Edumeel ja Mida Lubame - Seda Ka Teeme kaugelt üle poole ehk 66,3% valijate häälest.

Saku elanikud paistsid 2013. aastal silma kui elektroonilise hääletamise eelistajad – tookord oli vallas e-hääli 31,9%, kuid vabariigis keskmiselt vaid 12,3%. Seekord andis elektroonilise hääle lausa 46,2% Saku valla elanikest, vabariigis oli e-hääletajaid 16,9%. INNA MIKLI

Pühapäeva õhtul paar minutit enne valimisjaoskonna sulgemist Saku Valla majja jõudnud Eva-Maria käis esimest korda hääletamas. Foto SS

Hea Saku valla elanik, aitäh sulle!
Usaldasid meid, valides
vallavolikogusse.
TUGEVS SAKU = turvaline
elukeskkond vallas
ARVO PÄRNISTE
Eesti Reformierakonna
Saku piirkonna juht

Kandidaatidele antud hääled

Valimisliit Väikelinn	1343
MARTI REHEMAA	240
TANEL OTS	167
ANNELY-THEA HÄGGBLÖM	130
PEETER LEIDMAA	106
MART SIIMANN	103
IVAR RAIG	87
EERO ALAMAA	75
MARKO TALI	61
KRISTJAN SAAR	61
ÜLLE KIVIRÄHK	60
PIRET KAARE	50
TEET LILLEORG	40
ARVI RATASSEPP	39
KARL-THOMAS KALLASMAA	35
TEELE RAJA	29
KRISTJAN PUUSTUSMAA	29
STEN ÄRM	13
ANU ALTMETS	13
REIGO LEHTLA	5

Eesti Reformierakond	1098
TIIT VAHENÕMM	305
ARVO PÄRNISTE	126
TÕNIS MILLING	78
ANTON NOOR	58
KATRIN KRASILNIKOV	58
KAUR LOHK	57
ULVI LÄÄNEMETS	53
AARE JÄRVELAID	47
ÜLLE-TRIIN ENDEN	44
AIVO LIIV	43
VAIKE PÄHN	39
JOHANNES PALDROK	27
CHRISTER LOHK	26
MARGUS ROHULA	24
JUHAN TALPSEPP	23
TIIU VELLESTE	18
RANDO KRUUSE	13
LIZETTE TARLAP	12
VLADIMIR TEDER	11
RASMUS UUSKÜLA	11
VEIKO KRUUSTÜK	9
ANDRES PUKK	8
ANU KATTEL	8

Valimisliit Kodu	825
LEMMI ORO	97
MALL PETERSEN	80
ARGO ZIRK	73
MERIKE SISASK	68
KAIRI ZALETAJEV	62
TIINA RUUT	53
SIRJE PETERSON	52
MAI STERN	49
LEMBIT MAKSTIN	47
AHTO LUTTER	47
KEN KUKKONEN	44
JAN HAREND	42
EIMAR VELDRE	31
KALLE PUNGAS	20

HANNA-LISA KUSLAP	18
ANNE LAOS	13
LEILA TALK	11
EILI ERG	8
KÜLLI MÄNNIK	6
HERLENT KRIK	4

Valimisliit Edumeel	606
HENRIK RAAVE	147
MARIANNE RANDE	75
JAAN PLADO	71
SALE MANTSIK	56
LIINA LIIBERT	43
LEHO JÄRVELA	26
RAIN ALEV	23
KIRSTI VIHERMÄE	23
ANNELIIS KASEMAA	21
MAIA SOKK	18
PEETER MAHON	18
LEO JÜRGENSON	15
KADRI SALEV	13
VIIVE ROSENBERG	11
HELENA EESMETS	10
SILVA TOMINGAS	9
ELERI PAATSI	9
TERLI RÜÜTLI	8
KRISTEN PÖDER	7
KRISTI JOOSING	3

Eesti Konservatiivne Rahvaerakond	244
HASSO UUETOJA	98
HEINO LÕIVEKE	92
REIN KUUSIK	23
RAIN REIMAN	18
ENN SCHILF	13

Eesti Keskerakond	86
DAINA JÜRISTO	86

Mida Lubame - Seda Ka Teeme	42
RAIDO ROSENBLATT	7
TEET LAUL	7
SANDER SIIR	5
KUSTAV HILEP	4
ÜLARI PIPERAL	2
SANDRA BELOVA	2
HARRI PIIRMAA	2
MARTIN ENNIKO	2
REIN KASK	2
ILMAR SOOMAN	2
DIANA PIPERAL	1
ANNELI UUTAR	1
MARIO VALDT	1
KEN RÄTSEP	1
RIIVO SEEMRE	1
LII PURI	1
HELGER REDER	1
MARGUS PETROV	0
ANDRES KALLAS	0
LENNART KILM	0
KUIDO PIIRMAA	0
ANDRES ADER	0
OLAVI KOOLME	0

Tiit Vahenõmme kolm vallavanema-aastat

Kui tavaliselt käib ajaarvestus 1. jaanuarist 31. detsembrini, haridusasutustes õpetajatel ja õpilastel 1. septembrist 31. augustini ning mõnel inimesel puhkusest puhkuse, siis kohalikes omavalitsustes on üheks oluliseks tsükliks aeg valimistest valimiseni. Jätkugu elu pärast valimisi endises rütmis või järgnegu suured muudatused, vahekokkuvõtete tegemiseks on aeg igati sobiv. Saku Sõnumite toimetis esitas septembrist 2014 ametis olnud vallavanemale Tiit Vahenõmmele mõned küsimused.

Oled Saku inimene, siin kasvanud, koolis käinud, kogu elu elanud. Oled olnud alates 2005. aastast volikogu liige ja seetõttu vallavalitsuse tegemistega keskmisest kodanikust pisut enam kursis. Kuid töötanud olid varem vaid eraettevõtluses, töökogemus kohalikus omavalitsuses puudus. Mis sind üllatas?

Volikogu liikme roll on olla ideede genereator, vallavalitsus viib ideed ellu. Volikogu liikmena küll teadsin, millega vallavalitsuse töötajad tegelevad, kuid kaugeltki mitte kõiki nende kohustusi ja ülesandeid. Nägin hoopis teist poolt. Vallavalitsuse ja hallatavate asutuste töötajad üllatasid väga positiivselt – nende teadmiste tase, kompetentsus, töö hulk.

Vallavalitsuse toimimispõhimõtted erinevad eraettevõtete omadest, kõik protseduurid võtavad palju kauem aega ja on raamidesse surutud. See tuleneb seadusandlusest, kuid ka valla enda mõned korrad vajasisid kaasajastamist ja muutmist. Näiteks olen rõõmus, et mittetulusühingute toetamise korda sai muudetud – toetuste jagamine on nüüd õiglasem ja läbipaistvam. Üllatas suhtumine, mida võib nimetada niion-alati-olnud-müüdiks: paljud asjad, mida saaks paremaks teha, on püsinud vaid seetõttu, et inimesed on harjunud. Seda müüti tuli murda nii vallavalitsuse ja hallatavate asutuste töötajate kui vallakodanike seas. Selleks, et uuendusi teha, oli vaja väga palju rääkida – selgitada, miks muudatusi vaja on ja mida need kaasa toovad.

Üllatas, et on inimesi, kelle arvates tuleb vallavalitsuse töötajaid tümitada ja materdada. Mina arvan, et on vaja head koostööd: ametnikel tuleb kohelda kodanikke kui häid kliente ning kodanikud ei tohi oma emotsioone vallavalitsuse töötajate peal välja elada.

Milline valdkond on kõige südamelähedasem?

Eks ikka ehitus- ja kommunaalvaldkond – selles tunnen end kõige tugevamana ja sellele olen kõige enam tähelepanu pühendanud. Ka nn pehmete valdkondade ehk sotsiaal- ja haridusvaldkonna puhul on ehitus- ja kommunaalpoolel suur roll olnud.

Mida loed viimase kolme aasta suurimateks saavutusteks ja kordaminekuteks?

Pean oluliseks, et ehitamise ja remontisime palju teid ka väljaspool Saku alevikku. Olen rõõmus, et valla kinnisvara hooldamise põhimõtted on muutunud: kinnisvara remonditakse-värskendatakse plaanipäraselt, miski ei kulu lõpuni, miski ei jää korrastamata. Ja miski ei jää raha taha – kui on oluline, tuleb ära teha. Hindan, et mittetulusühingutega saavutasime hea koostöö.

Kas midagi jäi tegemata? Miks?

Saku Valla Maja jäi renoveerimata. Täna projekteeritakse, kuid on kahju, et remonditööd veel ei käi. On läinud aega, kuid loodan, et seda parem on ükskord tulemus. Ka spordikeskuse planeerimine on võtnud aega, kuid sellest on olnud kasu: huvigrupid said oma unistused paberile panna ja tänaste plaanide kohaselt tuleb hoone vee- ja vörra suurem, kui esialgu kavas oli, kuid funktsionaalsus ja kasutusvõimaluste hulk on järgmisel „levelil“. Spordiväljaku ja selle kasutamise osas on mul ka oma tulevikunägemus – anda rohkem võimalusi kergejõustiku harrastajatele, uuendada kunstmuru ning miks mitte katta see talviseks perioodiks kilekatusega.

Mille üle on põhjust uhke olla?

Ennekõike olen uhke Saku inimeste ja koos loodud meeldiva elukeskkonna üle. Ma loodan, et meie noortel jätkub kodukohatunnet ja tarkust olemasolevat hoida. Et nad taipavad – valla heaolusse tuleb igapäev panustada, kasvõi natuke. Soovin et inimesed ei peaks kodukohaks mitte ainult oma koduaeda, -alevikku või -küla, vaid tervet valda. Ma ise armastan oma kodukanti ning ei kujuta oma elu mujal kuidagi ette.

Olen uhke, et vallas on võimalik tegeleda väga paljude spordi- ja huvialadega ja vaid need üksikud, kel on väga marginaalsed harrastused, peavad kaugemale sõitma.

Mida ütleksid rahulolematutele virisejatele?

Ühtedel soovitaksin ise ka käed külge lüüa. Aga teistelt paluksin aega – kõike korraga ei jõua ning paljud protsessid võtavad

oma aja. Ja kolmandatele selgitaksin, et Tallinna kesklinnaga ei saagi võrrelda, näiteks on peeneid poode vähem ja buss käib harvemini. Mis parata!

Millised tööd ei oota? Mida tahaksid uuel valimisperioodil kohe tegema hakata?

Töö käib kogu aeg – seoses valimisega ei võta keegi puhkust, ka valimisperioodil ei saa vallavanem end välja lülitada. Aga kui nimetada tegemisi, mis lähitulevikus kõige tähtsamad, siis kindlasti tuleb Saku Valla Maja korda teha. Oluline on, et uue tervisekeskuse ehitamisel ei tekiks tõrkeid. Ja et 2019. aastal valmiks uus sotsiaalmaja. Väga oluline on Kiisa-Kurtna vee- ja kanalisatsiooniprojekt – et kõik sujuks, et Saku Maja ei takerduks bürokraatia hammasratastesse. Vallavalitsus saab seejuures kaasa aidata, näiteks riigiasutustega läbirääkimistel toetada. Kindlasti tuleb täna planeeritud kergliiklusteed valmis teha. Ning ehitada Sakku uus põhikool ja laiendada Kajamaa kooli.

Kas oled hakanud vallavalitsust teise pilguga nägema?

Kindlasti. Ma tean, kuidas vallavalitsuses asjad käivad, kuidas teenuseid pakutakse. Tean, kelle poole probleemidega pöörduda ja kui kiiresti on võimalik lahendusi leida. Tean prioriteete, näiteks et talvise teehoolduse puhul on kõige olulisem, et jalakäijad ja koolibuss pääseksid liikuma.

Millised olid kõige toredamad hetked vallavanemana?

Toredat on olnud palju. Kõigepealt meenub vallaelaniku siiras tänu, kui mõni kitsaskoht sai lahenduse. Jaapani Sakuga

õpilasvahetuse sisseseadmine, Jaapanis Eesti kunstinäituse korraldamine, edukad läbirääkimised Maanteeametiga, mille tulemusel vallaelanikud pääsevad nüüd mugavamalt liikuma.

Oled abielus, Sul on neli last. Kas vallavanematöö kõrvalt pere ja hobide tarvis ka aega jäi?

Kui vallavanemana alustasin, oli mu noorim laps kuueaastane. Täna õnne, et kui lapsed olid väikesed, sain neile pühenduda – vallavanemana töötades jäi pere jaoks kahjuks väga vähe aega.

Ettevõtjana olin oma aja peremees. Lõin vabatahtlikuna kaasa spordiürituste, näiteks maastikurattavõistluse Saku 100 ning Saku Kolmiku ehk suusa-, jooksu- ja rattapäeva korraldamises. Minu lapsed tegelevad mäesuusatamisega, käisin laagrites kaasas, aitasin radu valmistada, tegelesin turvalisuse küsimustega. Ja muidugi suusatasin ise ka. Selleks pole viimastel aastatel aega olnud, kuid kodus on ratas ja rulluisud. Ja hinges *disgolfi*-pisik – käin ka nüüd mõnikord erinevaid radasid proovimas. Mul on hea meel, et väiksemad lapsed on saanud kodu lähedal tegeleda uute väljakutsetega, mida pakuvad jalgpall, võistlustants, maastikuratas jne. Minu enda lemmikhobiks on söögitegemine ja suur abimees selles keraamiline grill, mida olen ka viimastel aastatel palju kasutanud.

Kas Sa oma lastel soovitaksid vallavanemana töötada?

Mina soovitaksin ettevõtlusega tegeleda, sest ettevõtluskogemus on igal pool kasuks, ka vallavanemana töötades. Kui töötada südamega ja hästi, siis sind austatakse igas ametis. Koduvalda juhtides on see eelis, et näed kogu aeg, kuivõrd palju iseenda tegemistest sõltub ja muutub ning oled vastutav oma tegude eest, sest need puudutavad tervet kogukonda.

Kas vallavanemana oli hea töötada?

Vallavanemana oli tõesti äge töötada. Tundsin meeskonna tuge. See on oluline, sest üksi ei suuda midagi teha. Tihti kogesin, et ka laiem toetajaskond on olemas. Oli paremaid ja halvemaid päevi, kuid olen nende aastatega rahul, sest oli huvitav, õpetlik ja hariv.

Olen rõõmus, et inimesed andsid äsja toimunud valimistel minu tööle nii positiivse hinnangu. Aitäh! Juhtisin valda kolm aastat. Kui oleksin neli aastat ametis olnud, oleks ehk õnnestunud ka valla häälterekord endale võtta.

INNA MIKLI

Vallavolikogu istungid

Volikogu 12. oktoobri istungil

* Finantsteenistuse juht Evelin Normak andis infot sihtotstarbeliste vahendite kasutamisest.

* Algatati Saku aleviku Raudtee tn 12 maaüksuse detailplaneering ja anti lähteseisukohad.

* Otsustati võtta vallale kaks rahaliselt hinnatavat kohustust.

Saku päevakeskuse kasutuses oleva 13 aastat vana sõiduki asemele renditakse vallale sotsiaaltranspordi osutamiseks 9kohaline väikebuss maksumusega kuni 25 000 eurot. Näiteks on sõiduki abil kavas korraldada puuetega isikute transporti Tondi põhikooli ja Kõo keskusesse.

Teise rahalise kohustusena otsustati rentida kolmeks aastaks kaks moodulhoonet, mis aitaksid leevendada Kajamaa kooli ruumiprobleemi. Moodulhooned oleksid ajutine lahendus seniks, kuni Kajamaa kool

rekonstrueeritakse ning keldri- ja põõnigukorruse arvelt ruumi juurde saadakse.

* Otsustati koormata mittetulundusühingule Juuliku Külaselts kuuluvad kinnistud isikliku kasutusõigusega Saku valla kasuks, et oleks võimalik rajada tänavavalgustus järgmistele teedele: Eha põik, Eha tee, Kuu põik, Kuu tee, Paju põik, Paju tee, Tähe tee ja Taevakaare tänav. Selles pimeas piirkonnas elab 199 inimest. Piirkonna elanikke koondav külaselts on teinud Saku vallale ettepaneku rajada sinna teevalgustus ja lubanud, et pool vajaminevatest kuludest katavad piirkonna elanikud. Valgustuse kogumaksumus on 67 000 eurot.

* Otsustati seada Saku Gümnaasiumi läheduses olevale Viimsi metskonnale kuuluvalle maale isiklik kasutusõigus valla kasuks, et rajada sinna uue spordikeskuse tarvis maaküte.

* Algatati tähtajatu isikliku kasutusõiguse seadmine mitmele maatükile Saku valla kasuks, et oleks võimalik ehitada valmis Saku-Jälgimäe-Tänassilma ja Kasemetsa tee valgustatud kergliiklusteed.

SS

Saku Vallavolikogu eelmise, 7. koosseisu liikmed koos vallavalitsuse liikmetega ning volikogu ja vallasekretäriaga.

Notarid annavad 1. novembril tasuta nõu

Eestis on 91 notarit, kes tegid mullu kokku 295 155 toimingut, kõige rohkem oli kinnisvaraga seotud tehinguid. Kolmapäeval, 1. novembril kell 14-17 ootavad kõik Eesti notaribürood oma maakonna inimesi külla.

Tänavu keskendutakse avatud uste päeval kinnisvaratehingutele, aga oodatud on ka huvilised, kel on küsimusi pärimise, abieluvarasuhete, ettevõtluse või

teiste notaritööd puudutavate valdkondade kohta.

Kõigi Eesti notaribüroode asukohad ja kontaktid leiab siit: <https://www.notar.ee/> kontaktid.

TEELE KOPPEL

Tanel Otsa neli aastat vallavolikogu esimehena

Tanel Ots valiti vallavolikogu esimeheks 31.10.2013. Esitasime talle volikogu juhina töötatud aja kohta mõned küsimused.

Kandideerisid Saku vallavolikogu valimistel esmakordselt 2009. aastal. Miks?

Olin sel ajal Saku külaliikumises aktiivne ning võitlesin Nabala karstiaia ja Tuhala Nõiakaevu säilitamise eest. Toona asutatud keskkonnakaitse ühingu liikmetest lõviosa moodustasid Saku valla külaseltsid, selle 10 aasta väldanud võitluse me võitsime. Aktiivseid inimesi ikka kutsutakse kandideerima. Arvan, et kohalikul tasandil on valimisliit hea valik. Väikelinn Saku oli ja on sümpaatne seetõttu, et on kaheksa aastat hoidnud järjepidevalt kätt valla pulsil oma igakuiste koosolekutega, millest võtavad osa kõik liikmed, ka need, kes volikogusse ja komisjonidesse ei kuulu.

Eelmises koosseisus olid lihtsalt volikogu liige, aastatel 2013-2017 volikogu esimees. Mille poolest volikogu lihtliikme roll volikogu esimehe rollist erineb?

Volikogu esimees ei saa olla ainult oma valimisliidu esindaja, vaid ta peab mõistma ja arvestama kõikide volikogu liikmete soovet ja muresid. Väga oluline on valda väljaspool esindada. Esindusfunktsiooni osa on suur, tuleb n-ö silitada laste ja viljapäid. See kõik võtab aega.

Mille üle on Saku vallas põhjust uhkust tunda?

Volikogu esimehena tunnen uhkust liikmete hea koostöövaimu üle, meil olid kõik väga asjalikud. Naljaga pooleks võib öelda, et isegi opositsioonis olid mõistlikud inimesed. Kõik tähtsamad otsused tegime ühiselt. Vallavolikogu töös pole suuremaid tagasilööke olnud, kedagi pole umbusaldatud, olulisi projekte pole võimu pööramisega korstnasse kirjutatud. Äsja toimunud valimised on siin üheks mõõdupuuks, protestihääl anti vähe, pigem toetati stabiilse arengu jätkumist. Sisuliselt öeldi, et Saku vallas on hea elada.

Vallakodanikuna olen rahul, et meie tunnuslause „Läbi rohelise akna“ toimib – meil on põllud ja metsad säilinud, Saku on nn kuldse ringi valdadest kõige aeglasemalt kasvanud. Põllukülased on tekkinud vähe ja olemasolevaid asulaid on rahulikult ja mõistlikult planeeritud.

Milline valdkond oli Sulle kõige südamelähedasem?

Areng ja planeerimine, sest sellega kujundame elamise ruumi. See on põnev! Peab kujutama, kuidas on hea liikuda, mis on funktsionaalne.

Mida loed viimase nelja aasta suurimateks saavutusteks vallas?

Märgina jääb kindlasti maha Kiisa Vabaajakeskuse rajamine. See on Eesti taasiseseisvumise ajal esimene ja vist ainuke ühe valla rahaga ehitatud uus kultuuritempel. Paraku on ikka nii, et rahvamajadest-kultuurikeskustest on teised ja valla kohustustega seotud objektid tähtsamad!

Muidugi pean oluliseks ka Saku kooli ja Päikesekilli lasteaia juurdeehituse valmimist.

Sel perioodil valmistasime ette Saku Valla Maja renoveerimise ja spordikeskuse ehitamise, tegelesime valla lõunapiirkonna ühisveevärgi- ja kanalisatsiooniprojektiga. Need on kõik suured tööd, mille elluviimiseks oleme ka uueks perioodiks mandaadi saanud.

Kas midagi jäi tegemata ka?

Kripeldama ei jäänud midagi. Enamik valimislubadusi sai täidetud. Lähtusime valla arengukavast, eelarvestrateegiast, isiklikke ambitsioone mul ei olnud. Olen seisukohal, et volikogu liige on volikogu esindaja oma külas, mitte oma küla esindaja volikogus. Oma asju ajada ei tohi! Oleme nalja visanud, et kes on volikogus, selle külalate tuleb viimasena valmis ehitada. Minu kodutee viimane kilomeeter ongi kindlasti kõigist teedest kõige hullemas seisus.

Milliste töödega tahaksid uuel perioodil kohe alustada?

Kohe tuleb alustada spordikeskuse ehitamisega. Saku Valla Majja gümnaasiumi rajamine on mulle väga oluline. See maja ehitati kunagi koolihooneks. Olen käinud Stalini-aegseid renoveeritud koolihooneid vaatamas ja loodan, et siia saab ägeda gümnaasiumi – niisuguse, kus on sobivad ruumid ja meeldiv akadeemiline õhkkond.

Kas volikogu liikme ja esimehe roll on sinu nägemust koduvallast muutnud?

Kindlasti saan valla juhtimisest paremini aru. Sageli süüdistatakse vallatöötajaid ka nendes asjades, mida nemad muuta ei saa, näiteks kui riigitee on lagunenu. Või vastupidi, kui riik Saku keskel oma maanteel katet vahetab, ei ole võimalik seda asfaldi külale suunata. Volikogu liikmena näen, mida on võimalik teha, millised on piirid. Ja teiselt poolt näen, kuivõrd palju niisugust on võimalik ette võtta, mille peale varem mõelnud ei ole.

Kas volikogu esimehe roll segab Sinu tööd? Sul on mitu ametit...

Olen õppinud teoloogiat ja saanud preestripühitsuse. See pole kunagi andnud täiskoormusega töökohta, kuid on pakkunud telje, millest ma pole raatsinud päriselt loobuda. Nii olen juba 20 aastat olnud Jüri luterliku kiriku tööga seotud, samal ajal ka muudes ametites leiba teenides. 12 aastat töötasin Tallinna Diakooniahaiglas, mille juhtimises osalen tänaseni. Olen praegu Harjumaa Omavalitsuste Liidu (HOLi) juhatuse liige ja Kaitseliidu reservohvitserina Harju Maleva kaplani ametikohal. Üks käsitöömeistri amet, milles kindlasti soovin käe soojana hoida, on pottsepa-kutsumus. Nooruses ja abielu algusaegadel oli sellest palju abi, veel 2008-2009 tegin Tallinna Ehituskooli täiskasvanute täiendõppe ahjumeistri paberid ära. Ka talupidamist oleme perega proovinud, siis kui teised hakkasid lõpetama, vist 2006 sai muretsed tehnika põllu harimiseks ja teravilja kasvatamiseks. Sellest on tänaseks jäänud hobi, mõned lambad ja kümmekond mesi-puud. Aga see tunne jäi küll alles, et paar-kümmend hektarit põllumaad maja ümber ja umbes sama palju metsa võiksid kord pensionipõlveks pakkuda põnevat nokitsemist. Kõik mu ametid on sellised, et saan suhteliselt palju oma aega ise planeerida. Volikogutööd tehakse alati põhitöö kõrvalt, ka mulle on see olnud n-ö aatelliseks hobiks.

Oled abielus ja viie lapse isa. Kas volikogutöö segab pereelu?

Ei sega. Olen harjunud, et mind saab alati telefoniga kätte. Pere jaoks jääb ka aega. Lapsed on asjalikud ja neist on palju rõõmu. Isegi laste sõidutamist pean kvaliteetajaks – autos jõuab nii palju rääkida, mõnikord isegi mõne minuti jooksul. See on oluline.

Kuid jah, volikogu esimehe roll võtab üllatavalt palju aega. Tööaeg on piiramatult. Mõnikord „tekib“ mõni ülesanne ootamatult, keset päeva. Siis tuleb taas minna. Mõtted on kogu aeg valla asjade juures.

INNA MIKLI

27. septembri istungil

Anti projekteerimistingimused üksikelamu ehitusprojekti koostamiseks Saku alevikus Kanarbiku tn 5 kinnistul.

Kasemetsa külas asuva Tulika tee 6 katastriüksuse jagamise tulemusel moodustatavatele katastriüksustele määrati ko-ha-aadressid ja sihtotstarbed.

3. oktoobri istungil

Kinnitati Saku Valla Spordikeskuse koosseis.

Arvates 01.09.2017 avati Saku Valla Spordikeskuses lastele ja noortele vanuses 7–19 aastat treeningrühmad järgmiselt: jalgpall - üksteist treeningrühma, osalejate arv rühmas 10–30; võistlustants - kolm treeningrühma, osalejate arv rühmas 10–20; korvpall - viis treeningrühma, osalejate arv rühmas 10–30; võrkpall - üks treeningrühma, osalejate arv 10–20; kergejõustik - neli treeningrühma, osalejate arv rühmas 10–20; tennis - kaks treeningrühma, osalejate arv rühmas 6–12; jalgratas - kolm treeningrühma, osalejate arv rühmas 8–20; maadlus - kaks treeningrühma, osalejate arv rühmas 10–20.

Anti projekteerimistingimused üksikelamu ehitusprojekti koostamiseks Metsanurme külas Annekese tee 23 kinnistul, üksikelamu ja abihoonete ehitusprojekti koostamiseks Saue külas Pajuste kinnistul.

AS-ile Betooni- ja anti nõusolek vee erikasutuseks, põhjavee võtmiseks puurkaevust üle 5 m³ ööpäevas aadressil Männiku küla, Vankri ja sademevee juhtimiseks pinnasesse aadressil Männiku küla, Betooni.

Nõustuti osahingu C.B.A. geoloogilise uuringu loa taotluse ja geoloogilise uuringu loa andmise otsuse eelnõuga maavara (liiva) tarbevaru uuringuks Saku vallas asuvas Tammemäe II uuringuruumis.

Anti ehitusload kergliiklustee rajamiseks aadressil Kiisa alevik, Kasemetsa tee ja Viimsi metskond 31; sademeveetorustiku rajamiseks Kiisa alevikus Viljandi maanteel ja Kasemetsa teel; kergliiklustee rajamiseks Kiisa alevikus Asula tänaval ja Viljandi maanteel; Kasemetsa raudteejaama parkla (autode parkla koos jalgrataste hoidlaga) rajamiseks Kasemetsa külas; Kiisa raudteejaama parkla (autode parkla koos jalgrataste hoidlaga) rajamiseks aadressil Kiisa alevik, Kiisa raudteejaama, Jaama tn ja Jaama tn 1a; jalgratta- ja jalgteelise rajamiseks Saku alevikus Ülase ja Jõe tänaval ning Ülase parkmetsas; sademeveetorustiku rajamiseks

Saku alevikus Ülase ja Jõe tänaval.

10. oktoobri istungil

Kehtestati Kiisa Rahvamaja huvialaringide osalustasud 2017/2018. hooajaks.

Kinnitati Saku Lasteaia Terake hoolekogu 2017/2018. õppeaastaks järgmises koosseisus: Ragne Metsoja, Mart Siimann, Kristina Kudrja, Meelis Sildvee, Helen D'Souza, Teele Känganen, Marin Truman-Vaher, Marten Liiva, Külli Kaldam, Kadri Rännel, Heili Teder, Kertu Nurklik, Sigrid Tammel, Heli Veersalu.

Anti projekteerimistingimused üksikelamute ehitusprojekti koostamiseks Metsanurme külas Muti tee 22 kinnistul ja Üksnurme külas Helbe tee 28 kinnistul.

Anti kõrvaltingimustega ehitusload Karjavärava tee jalg- ja jalgrattateel rajamiseks aadressil Juuliku küla, Juuliku tee ja Karjavärava tee ning Jälgimäe küla, Karjavärava tee, Murimäe tee ja Murimäe; kergliiklustee rajamiseks aadressil Saku alevik, 11340 Tallinn-Saku-Laagri tee, Viimsi metskond 26 ja Pähklimäe haljak ning Juuliku küla, 11340 Tallinn-Saku-Laagri tee, Juuliku tee, Julienhofi väli ja Julienhofi mets; kergliiklustee välisvalgustuse rajamiseks aadressil Saku alevik, 11340 Tallinn-Saku-Laagri tee, Viimsi metskond 26 ja Pähklimäe haljak; Juuliku küla, 11340 Tallinn-Saku-Laagri tee, Juuliku tee, Julienhofi väli, Julienhofi mets ja Karjavärava tee ning Jälgimäe küla, Uuetoa, Karjavärava tee, Murimäe tee ja Murimäe; sõidutee (koos kõnniteega) rajamiseks Jälgimäe külas Murimäe teel ja Kadakamarja teel; sidekaabli rajamiseks aadressil Saku alevik, Viimsi metskond 26 ning Juuliku küla, 11340 Tallinn-Saku-Laagri tee, Viimsi metskond 26 ja Julienhofi mets.

Kehtestati Saku aleviku Kõrgemäe ja Uus-Kõrgemäe kinnistute ja lähiala detailplaneering.

OÜ-le Domus Kinnisvara Vahendus anti õigus paigaldada perioodiks 01.10.–31.12.2017 Männiku külas 11340 Tallinn-Saku-Laagri tee kinnistule 3 m² suuruse pindalaga reklaamkandja.

OÜ-le Kinnisvarabüroo Uus Maa anti õigus paigaldada perioodiks 01.10.–31.12.2017 Tõdva külas Tõdva tee 11 kinnistule kaks 1 m² suuruse pindalaga reklaamkandjat.

Pindi Kinnisvara OÜ-le anti õigus paigaldada perioodiks 01.09.–30.11.2017 Üksnurme külas Allika tee L1 kinnistule

2 m² suuruse pindalaga reklaamkandja.

Kleeron OÜ-le anti õigus paigaldada perioodiks 10.10.2017–10.10.2020 Jälgimäe külas Jälgimäe tee 12 kinnistule kaks 4,5 m² suuruse pindalaga reklaamkandjat.

Ene Ahasele anti tasuta kasutada Saku Valla Noortekeskuse ruum ja köök perioodil 14.10.2017–17.06.2018 laupäeviti või pühapäeviti kella 10–17 Saku Kodutütarde ja Noorte Kotkaste rühma koonduste läbiviimiseks.

13. oktoobri istungil

Anti kõrvaltingimustega kasutusluba lasteaia Päikesekild laiendusele Saku alevikus Teaduse tn 14 kinnistul.

17. oktoobri istungil

Anti projekteerimistingimused üksikelamu ja abihoonete ehitusprojekti koostamiseks Metsanurme külas Tiivi kinnistul ning üksikelamu ehitusprojekti koostamiseks Metsanurme külas Taneli kinnistul.

Kooskõlastati kavandatava puurkaevu asukoht Saue külas Pajuste kinnistul.

AS-ile Saku Maja anti nõusolek vee erikasutuseks, põhjavee võtmiseks Juuliku veehaardes Kambrium-vendi põhjaveekihi kuni 14 400 m³ aastas ehk kuni 40 m³ ööpäevas.

Nõustuti maavara kaevandamise loa taotlusega ja sellega seotud korralduse eelnõuga „Maavara kaevandamise loa andmine Tammemäe V liivakarjääri mäeeraldisel”.

**KIISA
RAHVAMAJA**

Meil Kiisa Rahvamajas on üks mugav tool ajutiselt tühjaks jäämas!
Sellepärast ootame oma kollektiivi rõõmsameelset, lahtise käe, pea ja südamega kultuuritöötajat. Kui sul on piisavalt loomingulist lähenemist ja ürituste korraldamise julgust, siis anna endast teada!
marianne.rande@sakuvald.ee või
+372 607 007

Saku Vallavolikogu 21. septembri 2017 otsusega nr 56 algatati Saku valla üldplaneeringu koostamine ja keskkonnamõju strateegiline hindamine.

Saku valla üldplaneeringu koostamise eesmärk on uuendada ja kaasajastada Saku Vallavolikogu 09.04.2009 otsusega nr 22 kehtestatud Saku valla üldplaneeringut ja Saku Vallavolikogu 16.08.2012 otsusega nr 60 kehtestatud Saku aleviku ja lähiala üldplaneeringut.

Üldplaneering koostatakse kogu valla haldusterritooriumi kohta. Saku valla üldplaneeringu põhieesmärk on kogu valla territooriumi ruumilise arengu põhimõtete ja suundumuste määratlemine ning eelduste loomine hea elukeskkonna kujunemiseks. Üldplaneeringuga luuakse eeldused kasutajasõbraliku ning turvalise elukeskkonna ja kogukondlike väärtusi kandva ruumilise struktuuri olemasoluks ja säilitamiseks ning esteetilise miljöö arenguks, säilitades olemasolevaid väärtusi. Üldplaneeringuga kavandatakse

Saku valla üldplaneering

vallas võimalikult ühtsed põhimõtted hoonestusalade ja detailplaneeringu kohustusega alade määramiseks, maakasutus- ja ehitustingimuste seadmiseks, sealhulgas projekteerimistingimuste andmise aluseks olevate tingimuste, maakasutuse juhtotstarbe, maksimaalse ehitusmahu, hoonestuse kõrguspiirangu ja haljastusnõuete määramiseks ning määratletakse ühtsed nõuded kohaliku teede võrgu arendamiseks.

Reserveeritakse maa-alad vaba aja aktiivseks veetmiseks ja sportimiseks, täpsustatakse äri- ja tootmispiirkondi, määratletakse väärtuslikud põllumajandusmaad, rohealad, väärtuslikud loodusmaastikud, miljööväärtuslikud alad ning seatakse nende kaitse ja kasutustingimused, täpsustatakse ranna ja kalda ehituskeelu vööndi ulatust.

Eesmärk on soodustada keskkonnasäästlikke ja energiatõhusaid lahendusi, eelistades olemasoleva hoonestatud keskkonna laiendamist või tihendamist, varem kasutuses olnud või ebapiisavalt kasutatud alade otstarbekamat kasutamist. Saku valla

üldplaneeringu koostamisel lahendatakse planeerimisseaduse § 75 lõikes 1 sätestatud ülesanded.

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnamõju hindamisseaduse § 33 lõike 1 punkti 2 kohaselt tuleb algatada keskkonnamõju strateegiline hindamine, kui strateegiline planeerimisdokument on üldplaneering.

Saku valla üldplaneeringu koostamise algataja ja kehtestaja on Saku Vallavolikogu (aadress Teaduse tn 1, Saku alevik, Saku vald, 75501 Harjumaa) ning koostaja ja koostamise korraldaja on Saku Vallavalitsus (aadress Teaduse tn 1, Saku alevik, Saku vald, 75501 Harjumaa).

Saku valla üldplaneeringu algatamise ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamise otsusega saab tutvuda tööaegadel Saku Valla Majas (Teaduse 1, Saku alevik) ning Saku valla kodulehel (<http://www.sakuvald.ee/uldplaneering>).

Detailplaneeringud

Saku Vallavalitsuse 10.10.2017 korraldusega nr 700 kehtestati **Saku aleviku Kõrgemäe ja Uus-Kõrgemäe kinnistute ja lähiala detailplaneering** (edaspidi DP). DP ala asub Saku alevikus Saku-Tõdva tee, Saku Läte OÜ tootmiskompleksi ja endise aiandusühistu Kivistiku vahelisel alal. DP ala moodustavad Kõrgemäe ja Uus-Kõrgemäe kinnistud, Havi tee ja Kivistiku tee maaüksus, osaliselt 11345 Rahula-Saku tee ja osaliselt 11342 Saku-Tõdva tee maaüksus. DP ala suurus on ca 17 700 m². DP koostamise eesmärk on Kõrgemäe ja Uus-Kõrgemäe kinnistute ja lähiala kruntideks jaotamine ning ehitusõiguse määramine üksik-, kaksik ja ridaelamute ehitamiseks. DP ala jaotatakse kolmeks transpordimaa krundiks (pindalad 1183 m² – 2957 m²) ja kuueks elamumaa krundiks (pindalad 1559 m² – 3902 m²). Neljale elamumaa krundile on võimalik rajada igäühele 1 üksikelamu või 1 kaksikelamu koos 3 abihoonega (kruntide max täisehitusprotsent on 20). Kahele krundile võib rajada mõlemale 1–4 nelja boksiga ridaelamu ja 4 abihoonet (kruntide max täisehitusprotsent on 30). Põhihooned võivad olla kuni 9 m kõrgused, abihooned kuni 6 m. Hoonete

maksimaalne korruselisus on 2. Tegemist on Saku aleviku ja lähiala üldplaneeringu kohase DP-ga. DP elluviimisega ei avaldata olulist mõju tegevuse ala ja selle lähikümbruse majandus-, sotsiaal-, kultuuri- ning looduskeskkonnale.

DP materjalidega saab tutvuda Saku valla kodulehel <http://www.sakuvald.ee/> kehtestatud-detailplaneeringud ning tööaegadel Saku Vallavalitsuses (Teaduse tn 1, Saku alevik).

Saku Vallavolikogu 12.10.2017. a otsusega nr 61 algatati detailplaneering (edaspidi DP) ja anti lähteseisukohad Saku valla **Saku aleviku Raudtee tn 12 maaüksusel**. DP ala asub Väana jõe ja Raudtee tee vahelisel alal. DP ala koosneb Raudtee tn 12 maaüksusest ja Raudtee tänavast. Planeeritava ala suurus on ca 6400 m².

DP koostamise eesmärk on Raudtee tn 12 (katastritunnus 71801:001:1480, sihtotstarve elamumaa 100%, pindala 5946 m², kinnistu nimi Arutamme, kinnistu nr 2385602) maaüksuse kaheks elamumaa krundiks jaotamine, hoonestusalade ja ehitusõiguste määramine, lisaks olemasolevatele hoonetele, üksikelamu ja abihoonete

ehitamiseks.

Saku aleviku ja lähiala üldplaneeringu (kehtestatud Saku Vallavolikogu 16.08.2012. a otsusega nr 60, edaspidi ÜP) kohaselt asub planeeritav ala hajaasustusega alal, mille maakasutuse juhtotstarve on pere- ja ridaelamumaa. DP-ga muudetakse planeeritaval alal ÜP-ga määratud hajaasustuse minimaalse uue katastriüksuse suuruse nõuet, kuid ei muudeta ÜP-ga määratud maakasutuse juhtotstarvet. DP algatamise hetkeks kogutud informatsiooni põhjal ei ole vaja DP koostamise käigus teha eraldi täiendavaid uuringuid. Kui edasise menetluse käigus selgub, et DP väljatöötamiseks on vajalik teha täiendavaid uuringuid, analüüsi, ekspertiise vms, siis tuleb need teha ning planeeringusse lisada. DP algatamise korraldusega ja lähteseisukohtadega saab tutvuda Saku valla kodulehel <http://www.sakuvald.ee/algatatud-detailplaneeringud> ning tööaegadel Saku Vallavalitsuses (Teaduse tn 1, Saku).

Alates 11.09.2017–25.09.2017 oli avalikul väljapanekul **Saku valla jäätmekava eelnõu**. Avaliku väljapaneku kestel ei esitatud ühtegi ettepanekut või vastuväidet.

Avalikud väljapanekud

Alates 23.10.2017–20.11.2017 on tööaegadel Saku Valla Maja (Teaduse 1, Saku) II korruse stendil ning Saku valla kodulehel (http://www.sakuvald.ee/detplaneeringute_avalikust) avalikul väljapanekul Saku valla **Jälgimäe küla Trahteri, Lepatriinu, Pärtla-Tõnu 4 ja Pääsvälja kinnistute ning lähiala detailplaneering (DP)**.

Saku Vallavolikogu võttis DP vastu 21.09.2017 otsusega nr 57. Planeeritava ala moodustavad Trahteri, Lepatriinu, Pärtla-Tõnu 4, Pääsvälja kinnistud, osaliselt Jõenurme kinnistu, osaliselt 11340 Tallinn-Saku-Laagri tee kinnistu ja osaliselt 11340 Tallinn-Saku-Laagri tee kinnistu. DP ala suuruseks on u 29 ha.

DP koostamise eesmärk on kinnistute kruntideks jaotamine ning ehitusõiguse määramine äri-, loo- ning tootmishoonete (ökoloogilise vähenõudliku tootmistegevusega) ehitamiseks.

DP-ga kavandatakse kokku 9 äri- ja tootmismaa-, 3 transpordimaa krunti ning 1 tootmismaa (puurkaev-pumpla jaoks) ja 1 maatulundusmaa krunt. Äri- ja tootmismaa krunte 2 ja 3, 4 ja 5, 6 ja 7 ning 8 ja 9 on võimalik omavahel liita, neile on võimalik rajada kuni 2 hoonet, mis on kuni 14 m kõrged ja kuni 3-korruselised, kruntide maksimaalne täiehitusprotsent 26–45.

DP sisaldab üldplaneeringu (ÜP) muutmise ettepanekut – DP-ga muudetakse kavandatud perspektiivse Paldiski-Saue-Männiku-Ülemiste raudteekoridori laiust, rohevõrgustiku ehitustingimusi ning osaliselt loodusliku ala maakasutuse juhtotstarvet tootmismaa ning kaubandus-, teenindus- ja büroohoonete maakasutuse juhtotstarbeks. ÜP muutmine planeeritava ala osas on põhjendatud, kuna DP lahendus on avalikes huvides, kuna sellega tagatakse otstarbekam maakasutus ja luuakse valda uusi töökohti, luues valda elanikele aktiivses elus osalemiseks täiendavaid kaasaegseid tingimusi.

DP elluviimisega ei avaldata olulist mõju tegevuse ala ja selle lähikümbruse majandus-, sotsiaal-, kultuuri- ning looduskonnale. Igal isikul on õigus avaliku väljapaneku ajal esitada DP kohta ettepanekuid ja vastuväiteid.

Saku Lõviklubi alustas 27. hooaega

Lõppenud september hüüdis Saku *lionsid* taas kokku ja seda juba 27. sügist järjest.

Kujuta ette, hea lugeja, juba ühe noore inimese vanuse jagu on Saku lõvid kogukonnas lõvijälgi jätnud! Väärikas vanus ei tähenda aga seda, et klubi hingelt vana-neks. Kaugel sellest! Nüüd juba mitmenda hooaega järjest oleme lõvide ridu uute liikmete klubisse kutsumisega täiendanud. Täna on meil nimekirjas 34 Sakuga seotud meest, kellest noorim on saanud just 27-aastaseks.

Alanud hooajal on klubi presidendiks veli Taivo Puuorg, tema juhib meie tegemisi läbi aasta. Heategevusprioriteetideks on endiselt abivajavate laste, noorte ja eakate inimeste aitamine. Oleme ka sel aastal Kajamaa Kooli sõbrad, rahastades kooli ekskursioonifondi ja toetades tuleval kevadel kooli juubeliga seotud tegemisi.

Koostöös Norra Kuningriigi lionsitega annetame lähitulevikus Saku Sportingu väikestele jalgpalluritele 20 paari jalgpallisaapaid. Suurema projektina plaanime koostöös Saku Vallavalitsuse ja aktiivsete kodanikeühendustega ehitada Saku „motostaadioni“ lähedale valla esimese väljõulinnaku. Ja kui kevad saabub, oleme taas Saku laata korraldamas – meie eesmärk on Saku laadast välja arendada kogukonda siduv tipp-sündmus.

Sisetegemistest nii palju, et viskasime endale toeka labakinda – plaanime Eesti Vabariigi 100. sünnipäeva puhul hooajaga

langetada 100 kilogrammi võrra klubi liikmete kehakaalu. See teeb 2,95 kilogrammi mehe kohta ja iga gramm loeb. Kilosid loetakse kevadel! Oleme sel hooajal pidanud maha juba ka traditsioonilise spordipäeva, ikka Eesti mehe tervise auks ja nimel. Selle

Sisetegemistest nii palju, et viskasime endale toeka labakinda – plaanime Eesti Vabariigi 100. sünnipäeva puhul hooajaga langetada 100 kilogrammi võrra klubi liikmete kehakaalu. See teeb 2,95 kilogrammi mehe kohta ja iga gramm loeb. Kilosid loetakse kevadel!

sügise õnnestumiseks võib kahtlemata nimetada osalemist Saku 100 aasta metsa projektis. Istutasime loodavasse parkmetsa 37 puud. Iga läbi ajaloo klubi juhtinud president sai oma puu ja inertsist istutasime veel kümme tükki lisaks. Sündis Saku klubi lõvisalu, kuhu iga järgmise aasta president saab lõppenud hooaja auks oma puu lisaks istutada. Täname pargiprojekti algatajaid – MTÜ-d Sakukad. Tublid olete!

Ikka ja jälle on küsitud, et kuidas saaks tavakodanik lõviklubi tegemistes kaasa lüüa? Selleks on suures plaanis kaks võimalust. Esiteks, jälgige meie fb-kontol liikuvaid üleskutseid ja ühinege meie tegemistega. Ja teiseks, kõigil soovijatel on võimalus teha rahalisi annetusi meie heategevuskontole: Saku Lions Klubi, EE052200221031170717. Kasutame laekuvaid vahendeid eranditult heategevuslike eesmärkidel, oleme seda teinud juba 26 aastat. Täname usalduse eest!

TEET LILLEORG, lõviklubi pressisekretär

Märjad ja mudased, aga õnnelikud. Seltskond Saku lõvisid Saku 100 aasta metsa istutamisel. Foto: Erakogu

Mittetulundusliku tegevuse toetused

Saku valla 2017. aasta eelarve mittetulundusliku tegevuse toetusfondi 1. septembri taotlusvoorstust eraldati toetust järgmistele projektidele:

1. MTÜ Murimäe projektile „Matk naaberkiilla Tännassilma ja vastlatrall 2018“ summas 150 eurot;

2. MTÜ Saku Valla Invaühing projektile „Jõulud Saku valla puuetega inimestele“ summas 450 eurot;

3. MTÜ Saku Linedance Klubi Happy Feet projektile „Saku VII linetantsupäev / Eesti V koreograafia võistlus linetantsus“ summas 1 236 eurot;

4. Urmi Sinisaare projektile „Helin Sinisaar, Laule Sinisaar, Merily Adams ja Made Järvekülg üle-eestilise tütarlastekooriga Ilmalilled osalemas rahvusvahelisel koorikonkursil „Canto sul Garda“ Itaalias“ summas 1 200 eurot;

5. MTÜ Tantsukool Danceland projektile „Tantsuturniir Corny Karikas 2017“ summas 1 500 eurot;

6. Anna Pohlaku projektile „Anna Pohlaku ettevalmistus 2018 MM-I Tokyo 2020 olümpiale kvalifitseerumiseks“ summas 500 eurot;

7. MTÜ Mumm projektile „Saku jumpping“ summas 960 eurot;

8. MTÜ Saku Jäähoki Klubi projektile „Saku valla esindamine EMV Jäähokis I ja II või III liigas 2017-2018 hooajal“ summas 1 980 eurot;

9. Katre Ulmase projektile „Artur Ulmase osalemine ujumise treeninglaagris Hispaanias Tenerifel“ summas 500 eurot;

10. MTÜ Saku Suusaklubi projektile „Saku suusamatk SUMA ja Saku Suusaklubi osalemine Tartu maratonil ning ettevalmistus teisteks võistlusteks“ osaline toetus summas 589 eurot;

11. MTÜ Saku Diabeetikute Selts projektile „Diabeetikud 2018“ summas 1 015 eurot;

12. MTÜ Juuliku Külaselts projektile „Juuliku küla mänguväljakute uuendamise“ summas 990 eurot;

13. MTÜ Kodukoht Kiisa projektile „100 maakivi park - EV100“ summas 1 055 eurot;

14. Seltsingu Saku Pensionäride Ühendus ELUKAAR projektile „Elukaar tegutseb“ summas 790 eurot;

15. MTÜ Kodukoht Kiisa projektile „Kiisa turu eskiisprojekt“ summas 1 539 eurot;

16. MTÜ Kodukoht Kiisa projektile „Rohenäppudele valu“ summas 570 eurot. HELE-MALL KINK, arendusspetsialist

Tallinnast Sakku, Kiisale ja Keilasse nüüd Ühiskaardiga. Foto: Samat

Samatis saab maksta Ühiskaardiga

Alates 23. oktoobrist 2017 on võimalik ASI Samat bussides 219, 206 ja 177 tasuda sõidu eest Ühiskaardiga, millega saab maksta ka Tallinna linnas, Harjumaa maakonnaliinidel ja rongiliinidel.

Ühiskaardi omanikele kehtib Samati bussides sõidusoodustus – täishinnaga piletit eest tuleb tasuda vähem 20 senti.

See soodustus kehtib kõikidel ASI Samat kommertsliinidel, kuid vaid Ühiskaardiga tasudes.

Ühiskaardiga maksmiseks peab eelnevalt kaardile raha laadima. Samati klientidel on võimalik seda teha ASI Samat kommertsliine teenindavates bussides, lisaks saab kasutada ka muid tavapäraseid raha kaardile kandmise viise.

Tänane olemasolev kiipkaardisüsteem jääb paralleelselt toimima kuni novembri lõpuni ehk kuni 30.11.2017. Alates 1. novembrist 2017 ei saa enam kiipkaardile raha laadida ning uusi kiipkaarte enam ei väljastata. Juhul kui reisijatel jääb kiipkaardil olev ressurss novembri lõpuks kasutamata, ei maksa muretseda – see raha ei kao kuhugi. Kiipkaart tuleb tuua või saata ASI

Samat kontorisse Sakku aadressile Tehnika 5 ning lisada omaniku nimi ja pangakonto number. Nende andmete alusel tehakse tagasikanne.

Tegemist on ülemineku perioodiga, mille käigus läheme üle Ühiskaardisüsteemile. See teeb reisi eest tasumise ja reisimise klientidele lihtsamaks, sest nad

Juhul kui reisijatel jääb kiipkaardil olev ressurss novembri lõpuks kasutamata, ei maksa muretseda, see raha ei kao kuhugi. Kiipkaart tuleb tuua või saata ASI Samat kontorisse (Tehnika 5, Saku) koos isiku nime ja pangakonto numbriga. Selle alusel tehakse tagasikanne.

saavad sama kaardiga tasuda ka muudes sõiduvahendites.

Meil on rõõm teavitada, et ASI Samat on üks esimesi bussiettevõtteid, kes Ühiskaardi oma kommertsliinidel 219, 206, 177 kasutusele võtab. Idee Ühiskaart kasutusele võtta oli ASi Samat juba ammu, kuid kahjuks võttis tarkvarasüsteemi arendus ja testimine aega. Tänaseks on testiperiood lõppenud.

AS Samat

Jäätmete liigiti kogumisest

Prügi tekib kõigis eluvaldkondades. Puhta ja elamisväärse keskkonna nimel on tarvis jäätmeid käidelda. Tänapäeval on peamiseks eesmärgiks prügi teket vähendada ning juba tekkinud jäätmeid võimalikult palju taaskasutada. Et keskkonda säästa, tuleb prügi koguda liigiti. Niiugune kogumine on kasulik ka majanduslikult – enamiku liigiti kogutud jäätmetest saab ära anda tasuta. Kõige otstarbekam ja lihtsam on jäätmeid sorteerida seal, kus nad tekkivad, näiteks kodus.

Paberit ja kartongi tekib kodumajapidamises üsna palju. Kui eramajades saab ajalehti ja papist pakendeid kütteks kasutada, siis ajakirjad ja reklaamid enamasti ei põle. Samas on vanapaber väärtuslik toore ning põletamise asemel tuleks seda võimalikult suurel hulgal taaskasutada. Segaolemejäätmetele mõeldud prügikasti visatud paber ja papp taaskasutusse ei jõua ning läheb kas põletusse või ladestamisele. Paber ja papp on biolagunevad materjalid, see tähendab, et prügilasse sattudes tekitavad nad metaani, mis on 20 korda tugevam kasvuhooonegaas kui süsihappegaas. Näiteks säästab ühe tonni paberi taaskasutamine keskmiselt 17 puud, 3000-4000 kw elektrit ja 27 kg ehk 95% paberi tootmisel tekkivast õhuheitmest jääb olemata.

Kui kinnistul on vähemalt viis korterit, saavad valla kortermajade elanikud paberi ja papi viia maja juures olevasse eraldi konteinerisse. Eramajades elavad inimesed saavad vanapaberi üle anda jäätmevedajale Ekovir OÜ-le, kellega tuleb vanapaberi vedu eraldi kokku leppida. Samuti saab paberit ja kartongi tasuta ära anda Saku aleviku jäätme punkti ning Pääsküla jäätmejaama.

25-30% olmejäätmete kogumassist, mahuliselt isegi kuni 60% moodustavad **pakendijäätmed** ehk plast-, klaas-, metall-, paber- jm pakendid. Pakendijäätmeid taaskasutatakse kas ringlusse võttes – materjali töödeldakse eesmärgiga kasutada seda kas esialgsel või muul otstarbel – või energiat tootes: pakendijäätmeid spetsiaalses ahjus põletades tekib soojusenergia. Liigiti kogumine aitab energiat säästa. Näiteks kulutab ühe alumiinipurgi taaskasutamine 95% vähem energiat kui uue purgi valmistamine ning ühest konteineritäiest ehk 600 liitrist klaastarast saab valmistada üle 200 uue pudeli. Pakendid saab viia avaliku pakendi- või klaasikonteinerisse (Vaata infokastis toodud kergemini ligipääsetavate konteinerite asukohti). Saku ja Kiisa alevikus ning Juuliku, Jälgimäe, Roobuka, Saustinõmme, Tănassilma, Kajamaa, Saue,

Kasemetsa, Kirdalu, Lokuti, Üksnurme, Rahula, Tagadi ja Metsanurme külas toimib pakendikoti teenus – eramajade omanikud saavad TVO-lt või RagnSellsilt tellida kollase pakendikoti, mille toomine ja äravedu on tasuta (vaata ka tvo.ee). Segapakendid saab tasuta ära anda ka Saku jäätme punktis ja Pääsküla jäätmejaamas.

Suurjäätmed on suuremõõtmelised esemed, näiteks mööbel ja sanitaartehnika, mis ei mahu tavalisse prügikasti. Saku valla territooriumil saab suurjäätmeid tasuta ära anda Ekovir OÜ-le, kellega tuleb eelnevalt telefonil 605 3858 või e-aadressil tallinn@ekovir.ee kokku leppida. Kasutuskõlbliku mööbli saab tasuta üle anda ka Pääsküla jäätmejaama.

Biolagunevad jäätmed on anaeroobselt või aeroobselt lagunevad jäätmed, näiteks toiduained, aia- ja haljastusjäätmed. Segaolemejäätmete hulgas prügilasse sattununa eraldavad niiugused jäätmed metaani, mis on üks kasvuhoooneefekti põhjustavatest gaasidest. Liigiti kogumise ja kompostimisega tagatakse keskkonnasõbralik käitlemine, taastatakse ainete looduslik ringkäik ning väheneb prügilate ohtlik mõju keskkonnale. Biolagunevad aia- ja haljastusjäätmeid on lubatud komposteerida vastavalt Saku valla jäätmehoolduseeskirja nõuetele oma kinnistu piires. Korraga kuni 0,6 m³ biolagunevaid jäätmeid saab tasuta ära anda Pääsküla jäätmejaama. Kõogi- ja sööklajajäätmed saavad vähemalt kümne korteriga kortermajade elanikud viia maja juures olevasse eraldi konteinerisse. Eramajades elavad inimesed võivad biolagunevad jäätmed oma kinnistul nõuetekohaselt komposteerida.

Kasutuskõlblikud rõivad ja tekstiili saab viia Sakus Saku Selveri või Kiisal Notsu äri juures asuvatesse kogumismahutitesse. Korraga kuni 0,6 m³ kasutuskõlbmatuid rõivaid ja tekstiili saab tasuta ära anda Pääsküla jäätmejaama.

Elektri- ja elektroonikaseadmed saab tasuta ära anda Saku aleviku jäätme punkti või Pääsküla jäätmejaama.

Ohtlikud jäätmed, näiteks lahustid, värvid, liimid, ohtlikke aineid sisaldavad pesuvahendid, aegunud ravimid, reostunud pakendid, taimekaitsevahendid saab tasuta ära anda Pääsküla jäätmejaama või Saku jäätme punkti, ravimid võib viia ka lähimas apteeki.

Pääsküla jäätmejaam asub Tallinnas Nõmmel Raba tn 40 Pääsküla endise prügilakõrval ja on avatud esmaspäeval ja reedel kell 14–19, kolmapäeval kell 8–13, laupäeval ja pühapäeval kell 10–15. Riigipühadel

Pakendijäätmete kogumispunktide asukohad

- Jälgimäe külas Jälgimäe tee 53
- Juuliku külas Paju ja Eha tee ristis
- Kiisa alevikus Kurtina tee 8 (segapakendid) ja Kurtina tee 10 (klaas)
- Kurtina külas Tiigi tn 14
- Lokuti külas Lokuti tee 1
- Metsanurme külas Rehemetsa külakeskuse juures
- Männiku külas Tooma tee 26 kõrval
- Rahula külas Rahula-Saku tee ääres
- Roobuka külas Ankrupoe juures
- Saku alevikus Saku Valla Maja juures Teaduse tn 1, Saku Selveri juures
- Saustinõmme külas Nõmme ja Ristiku tee ristis
- Tagadi külas Sipelga kaupluse juures
- Tammemäe külas Tammemäe tankla juures
- Tõdva külas Tõdva tankla juures Kaareteel
- Üksnurme külas Vahtramäe ja Lukussepa tee ristis

Pakendimahutite asukohad on muutumisel ja kogumissüsteem korraldatakse ümber. Avalike kogumismahutite kohta saab täpsemat infot kodulehelt www.sakuvald.ee/avalikud-kogumismahutid.

on jäätmejaam suletud.

Lisaks eeltoodule võetakse Pääsküla jäätmejaamas tasuta vastu plaste, sh PP-d, PVC-d, PE-d, PS-d ja vahtplasti, töötlemata puitu, vanametalli, betooni, kive, keraamilisi plaate, telliseid, kipsplaate, soojusisoleerimismaterjale, sh penoplaste ja villa, lehtklaasi, sõiduautorehve (korraga kuni kaheksa tükki). Kõik jäätmeliigid peavad olema muust prügist eraldi.

Tasu eest võetakse Pääsküla jäätmejaamas vastu sortimata ehitusjäätmeid ja töödeldud puitu, asbesti sisaldavaid jäätmeid, sh eterniiti, veoauto- ja väiketraktorite rehve, velgedega rehve ning mittekomplektseid elektri- ja elektroonikaseadmeid. Täpsem info www.sakuvald.ee/jaatmejaam

Saku jäätme punkt asub Üksnurme tee ääres Saku Tehno ees parklas ja on avatud ööpäevaringselt. Jäätme punkti territooriumile pääsemiseks tuleb värava taha jõudes helistada tavakõne tariifiga telefoninumbriks, mis on kirjas väraval asuval sildil. Jäätme punkti saab viia sega- ja klaaspakendeid, paberit ja kartongi, elektri- ja elektroonikaseadmeid ning ohtlikke jäätmeid, näiteks lahusteid, õlisid ja rasvasid, värve, trükivärve, liimiseid ja vaikusid, ohtlikke aineid sisaldavaid pakendeid, luminescents- ehk torulampe ning patareiseid ja akusid. KERLI LAUR, Keskkonnakaitse inspektor

Kurtna kool loob uut võimete testkeskkonda

27. septembril toimus Kurtna koolis eriline spordipäev – koos lastega sportisid ka õpetajad ja tippportlased. Ühtlasi katsetati uut õpilaste kehaliste võimete ja vormisoleku testimise ja jälgimise e-keskkonda, mida saavad kasutama hakata kõik Eesti koolid.

2016. aastal alustas Tartu Ülikooli liikumislabor koolidele uue liikumisõpetuse ainekava väljatöötamist. Kurtna kooli tehnoloogiaõpetaja Jürgen Tina loodud keskkond on sellest kavast üks osa, mis aitab koostada igale õpilasele digitaalse

arengukaardi. See ei ole hinnete panemise aluseks – uus digitaalne keskkond võimaldab õpilastel saada tagasisidet oma kehaliste võimete kohta. „Kehalisi võimeid on oluline mõõta, et suunata õpilasi oma võimeid edasi arendama,“ selgitas kooli direktor Kristjan Saar, kelle sõnul on see keskkond hea abivahend ka õpetajatele ja riigile. „Koolid saavad lihtsalt andmeid koguda, analüüsida ja end teiste koolidega võrrelda. Riigile annab aga ühtne andmebaas tagasisidet, millises kehalises seisundis

on Eesti kooliõpilased.“

Lisaks uues ainekavas ette nähtud standardtestidele – ette painduvus, hoota kaugushüpe, rippes hoie (poistel rippes käte kõverdamine), 60 meetri jooks –, saavad koolid sisestada keskkonda ka oma spetsiifiliste testide tulemusi. 1. oktoobrist liitub pilootprojektiga lisaks Kurtnale veel üheksa kooli.

VICTORIA PARMAS

Kurtna kooli spordipäeval võistlesid ja innustasid lapsi

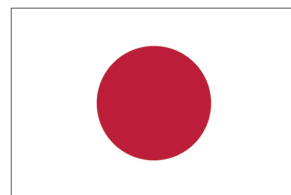
- * Liina Tšernov - Eesti meister erinevatel keskmajajooksualadel;
- * Martin Plaser - Eesti mitmekordne medalist Kreeka-Rooma maadluses, spordiala eestvedaja;
- * Helary Mägisalu - Kreeka-Rooma maadluse juunioride EMi pronks 2017. aastal Dortmundis;
- * Ken Mark Minkovski - U17 noorte 2017. aasta olümpiafestivalil Ungaris hõbemedal kaugushüppes, õpib Audentese Spordigümnaasiumi 9. klassis ja tema 100 meetri jooksu isiklik rekord on 10,79;
- * Kristjan Saar - Kurtna Kooli direktor, mitmekordne Eesti meister vabamaadluses;
- * Maali Kanemägi – Kurtna Kooli õpetaja, endine Eesti naiste võrkpallikoondise liige.

Nii see kohalt kaugushüpe käib. Foto: SS

6.–12. novembril Jaapani nädal Saku vallas

6. okt	Saku Vallaraamatukogu	raamatunäitus "Haikud"
6. nov	Saku Gümnaasium	näitus kunstiõpetuse tundides valminud plakatitest
6. nov	Saku Gümnaasium	8.c klassi kunstitunnis Jaapani dušijoonistuste tegemine
6. nov	Kurtna Kool	Jaapani-päraste lehvikute valmistamine
6.-10. nov	Saku Gümnaasium	Jaapani multifilmide näitamine vahetundides
6.-10. nov	Kurtna Kool	Jaapani-päraste kunstitööde näitus kooli aatriumis
6.-10. nov	Kurtna Kooli lasteaed	Jaapani muinasjuttude lugemine lasteaias
7. nov	Saku Gümnaasium	Jaapani stiili päev
7. nov kl 14.00	Saku Gümnaasium	Jaapani filmi näitamine "A Tale Of Samurai Cooking - A True Love Story"
7. nov	Saku Gümnaasium	8.c klassi kunstitunnis Jaapani dušijoonistuste tegemine
7. nov	Kurtna Kool	lõunaks Jaapani toit ja pulkadega söömine
7. nov	Kurtna Kool	vahetundidel Jaapani animefilmide vaatamine
8. nov	SG raamatukogu	1. kooliastme klassidele Jaapani muinasjuttude ettelugemise tunnid
8. nov kl 11.00	Saku Päevakeskus	ikebanade meisterdamine, tutvumine haikudega
9. nov kl 13.45	Saku Gümnaasium	7 - 8. klasside õpilastele minikonverents, kus Jaapanis õpilasvahetuses käinud noored räägivad oma muljetest.
9. nov kl 8.30	Lasteaed Terake	Jaapani stiilis hommikuvõimlemine
9. nov kl 17.00	Saku Vallavalitsus	Jaapani pelmeenide <i>gyozade</i> valmistamine
10. nov kl 9.00	Saku Gümnaasium	Haikud eesti keele tunnis ja kunstitunnis, Jaapani joonistused
kl 12.00	Lasteaed Terake	Jaapani animefilmide nädal
	Kajamaa Kool	klubi Budokan loeng Jaapani võitluskunstidest ja nende tutvustamine
	Saku Noortekeskus	Jaapanis õpilasvahetuses käinud noored räägivad oma muljetest

Tänavatants ruulib – isegi õpetajad hakkavad tantsima

Sakus ja Saue septembris-oktoobris tantsutossud juba sahisavad ning hiphop stiili õpivad sel aastal selgeks isegi õpetajad. Kui möödunud aastal viis Birgit Käsper projektiga “Saku Koolitantsule” esinema Saku Gümnaasiumi noored, siis sel aastal astuvad oma mugavustsoonist välja Saue Gümnaasiumi õpetajad.

Sakul seljataga võimas projekt

Möödunud aastal kirjutas JJ-Street Tantsukooli Saku treener Birgit Käsper projekti “Saku Koolitantsule”, mille raames esinesid festivalil Koolitants Saku Gümnaasiumi õpilased, kokku 15 noort. Tantsu nimi oli “Neile meeldib”. Sakulaste esitus pälvis kohtunike tunnustuse ehk eripreemia muusika ja tantsu hea sünergia eest.

Mitmed osalejad puutusid tänavatantsuga kokku esmakordselt ning üllatusid positiivselt. Juhan Suzdalev ütles, et projekt andis talle huvitavaid kogemusi, julgust ning uusi sõpru-tuttavaid. “Mõtlesin, et tantsimine pole raske ja ei nõua vaeva, kuid sain aru, et tantsijaid alahinnatakse ning tegelikult nõuab see suurt tööd. Projekti käigus muutus tantsimine minu jaoks võraltult huvitavaks ja toredaks, andis mulle kõvasti enesekindlust juurde.” Liis-Mariin Remmelg ütles, et sarnaste projektidega peaksidki liituma need, kes pole varem tantsinud. Tema sõnul arendab uus proovilepanek inimest mitmest küljest ning laval võib ennast hästi tunda igalüks.

“Läksin trenni alguses sellepärast, et olin sõbrannale lubanud ning tahtsin ennast proovile panna. Treeningutel aga saime aru, et kõik on väga vahva, ning kutsusime klassikaaslast juurde. Oleme siiani väga tänulikud ja rahulolevad treener Birgitiga, kes oli alati rõõmsameelne, sõbralik ja vastutulelik.”

Saku noored polnud möödunud hooajal sugugi ainsad, keda Birgit Käsper festivali Koolitants lavale tõi – tema eestvedamisel astus üles ligi 40 tantsijat ning koostööd tegid omavahel Saku, Saue, Kohila, Tallinna ja Rapla tantsijad.

Haruldane *dancehalli* stiil külvab uudishimu

Käesolevast hooajast on Birgit Käsper hakanud Eestis haruldast *dancehalli* stiili õpetama. Kui siiani oli ta peamiselt hiphopi viljelenud, siis nüüd veab just tema JJ-Street Tallinna stuudios *dancehalli* treeninguid. Käsper iseloomustab stiili kui Jamaicalt pärit tantsu, mis väljendab inimeste igapäevaelu, suhteid, tundeid ning on populaarne

Koolitantsul osalenud grupp. Fotod: erakogu

Jamaica tänavapidudel. Sel hooajal on *dancehalli* treeningud ainult Tallinnas, kuid tulevikuperspektiiv on helge. Käsper toob välja tõsiasja, et tantsutrenn pole üksnes lihtsalt lõbus, vaid tervisele kasulik: “Minu trennides saab eelkõige õppida naiselikku liikumist, mis annab tugeva koormuse puusadele, istmikule, jalgadele, kuid ka ülakeha ja korsetilihased ei jää koormuseta. Trennid parandavad rühti, õpetavad ala- ja ülekeha liikumise eraldamist ning suurendavad inimeste vabadust ja enesekindlust. Kasutan trennides *dancehalli* ja afromuusikat, nii energilisi kui ka sensuaalsemaid lugusid. Usun, et iga inimene leiab *dancehallist* nii mõnegi endale sobiva liigutuse.” Käsperi sõnul on huvitav fakt, et kui Jamaical tantsivad *dancehalli* valdavalt mehed, siis Euroopas on vastupidi. Käsperi enda eesmärk on minna Jamaicale, et õppida ja täiendada ennast otse tantsustiili juurte lähedal.

Saue õpetajad õpivad selgeks hiphop tantsu

Üks põnevamaid projekte on sel aastal kindlasti Saue Gümnaasiumi õpetajate kava, mille käigus õpetatakse osalejatele selgeks hiphop tantsusammud. Käsper ütles, et esimene trenn õpetajatega sujus hästi ning kokku on treeningutele saabumas ligikaudu 20 huvilist. Ta rõhutas, et oodatud on ka mehed, kellel tuju liikuda ja midagi uut proovida.

Projekti idee sündis JJ-Street Tantsukooli projekti “Tartu tarkuse eliit” tulemusel – Tartu koolide direktorid ja õpetajad esinesid Tartu tarkusenädalal hiphop tantsukavaga. “Kui nägin Tartu projekti, mõtlesin, et miks mitte teha midagi sarnast, seda

Tantsuõpetaja Birgit Käsper

enam, kui õpetajad viskasid eelmisel hooajal ka ise sarnase idee naljatledes õhku. Usun, et noortele on suur üllatus näha oma õpetajat tantsimas hiphoppi, seda enam, et hiphoppi nähakse rohkem kui noortele suunatud tantsu.” JJ-Street Tantsukoolis usutakse, et tänavatantsul pole piire ning tantsida võivad suurepäraselt ka täiskasvanud. Käsper meenutab esmakordset sündmust, mis seda kinnitab – 2013. aastal esitasid vanaemad Joel Juhti eestvedamisel hiphop tantsukava tänavakultuurifestivalil JJ-Street Baltic Session.

Kõikide uute ettevõtmiste kõrval ootab Birgit Käsper treeningutele uusi tantsuhuvilisi nii Sakus kui Saue ning rõhutab, et parim aeg on tantsimist alustada oktoobris. Rohkem infot leiab JJ-Street Tantsukooli kodulehelt ja Facebookist.

LENEL KARU

Eda Piisang – heatujuline pärnakas Saku kooli kunstiklassis

Saku Gümnaasiumi 7. a-l on grupitöö – tuleb joonistada puu-, juur- või kõõgilja reklaam. Klassis on mõnus sumin: õpilased vaidlevad, kuidas on parem, püüavad oma ideid maksma panna. Joonistavad. Kunstiõpetaja Eda Piisang jalutab pinkide vahel, uurib, kuidas läheb. Poetab mõne julgustava-innustava märkuse, annab nõu. Kiidab.

„Teil on väga ilus töö! Aga äkki peaks sellel karbil teise poole veidi tumedamaks viirutama? Oleks ilusam,“ annab ta sõbralikult nõu. „Kuulge, teil on siin ju käeluumurd!“ ütleb ta rõõmsameelselt teisele seltskonnale, kel käsi veidi valesti paberile pandud. Õpilased parandavad, luu saab paika. Eda naerab ja naeratab: „No vaadake seda tikrit!“ osutab ta lustakale rohelisele marjamehikesele. „Nii vahva, teeb tuju heaks!“

Miks Edast õpetaja sai

Eda veetis oma lapsepõlve Pärnu Koidula-koolis, kus ema oli eesti keele ja kirjanduse, isa kehalise kasvatusõpetaja. Ta meenu- tab sooja tundega vana punastest tellistest koolimaja ja sealseid inimesi. Näiteks täna- gi veel ajalooõpetajana töötavat Maia Ermi, kes võttis pisikese tüdruku tundi kaasa. Õpetaja Erm, kelle süles ta lapsena sageli istus, on siiani oma südamlikkuse ja lahku- sega eeskujuks.

Vana-Pärnu kodutänavatel oli palju lap- si, Eda neist kõige vanem. Tema kantseldas nooremaid: õpetas ja kasvatas, juhendas ja

otsustas. See oli esimene õpetaja-kogemus.

Edal vendi-õdesid ei olnud, sageli oli ta kodus üksinda. Siis ta joonistas. Tundide kaupa. Aga soovi õpetajaks saada ta küll ei mäleta.

Innukas üliõpilane

Pärast Koidula-kooli medaliga lõpetamist püüdis Eda Eesti Riiklikku Kuntiinstituuti (täna Eesti Kunstiakadeemia) õppima pää- seda. Eksamil tuli joonistada akti. Kuigi Eda oli viis aastat Pärnu Lastekunstikoolis õppinud, puudus tal inimkeha joonistami- se kogemus. Ta läks kodukooli tööle, andis kunstitunde. Ja aasta pärast otsustas hoo- pis tolaeagessse Tallinna Pedagoogilisse Instituuti (täna Tallinna Ülikooli) kunsti- ja käsitööõpetajaks õppima minna.

Ülikooliaastatest püüdis Eda maksimu- mi võtta. Tema kursusel õppisid andekad inimesed, kelle vahel valitses sõbralik kon- kurents – üksteiselt õpiti. Edale meeldisid maalitunnid. Õppejõud, kunstnik Jaan Elken, seisis sageli tema selja taga ja vaa- tas, kuidas ta maalis. Poetas harva mõne õpetliku sõna, kuid need sõnad olid tõesti olulised, andsid palju. 3. kursusel hakkas Edale joonistamine meeldima, ta tegi ka skulptuure.

Pärast ülikooli oli valida Ääsmäe ja Saku Kooli vahel. Eda valis Saku. Tuli ja jäi. Talle meeldib õpetajatöö – ta väidab, et lapsed on toredad, teevad tuju heaks. Ütleb, et koolis on lihtsalt tore.

Eda lillesülemiga. 6. oktoobril tun- nustati Saku valla paremaid õpetajaid Kiisa Vabaajakeskuses.

Mis Edale veel meeldib

Edale meeldivad inimesed. Ta hindab ini- mestes sisemist tarkust, intelligentsust, hea- dust, soojust, sõbralikkust, sõnapidamist. Ja muidugi ausust.

Edale meeldib igasugune kunst: maalid, graafilised tööd, skulptuurid... Ta armas- tab tänapäeva kunstnike loomingut, kuid imetleb iga aastaga üha rohkem ka vanu, näiteks renessansiaegseid taieseid. Ta hin- dab fantaasiat. Talle meeldib ilu. Ta imetleb kõike, mis kaunis, näiteks kenasti kujunda- tud raamatuid ja omanäolist arhitektuuri. Loomisega ta viimastel aastatel tegelenud pole. Aga arvab, et õpilased teevad ära kõik selle, mida ta ise ei jõua.

Edale meeldib ehitada ja remonti teha. Tore on puurida või kruvisid keerata! Suvel ehitab ta Vana-Pärnusse lapsepõlvkodu ümber aeda. Hõõveldas laud siledaks, sät- tis loodi järgi otseks, kruvis kinni, värvis ära. Ilusa aia sai!

Kevadel, kui muld hakkab lõhnama, kisub kunstiõpetajat aiatööle. Eda kaevab maad, paneb kartulid mulda, hoolitseb nende eest. Ja sügisel võtab üles. Ainult süüa ta neid nii väga ei taha.

Autosõitu armastab Eda ka. Sakust jõuab Pärnusse pooleteist tunniga, igal nä- dalavahetusel sõidab edasi-tagasi kolm tun- di. Autos saab mõelda. Head ideed tulevad just sõidu ajal.

Tähtsad paigad

Edale meeldib reisida: just reisidest

Vahetund on just alanud ja tunni alguseni mitu minutit aega, kuid 8.d klassi õpilased on juba kunstiklassis ja valmis tööga alustama. Fotod: SS

ammutab ta inspiratsiooni, häid ideid. Ta arvab, et reisimine on kunstõpetajale väga vajalik. Lemmikpaik on Tšehhis Sudeedi mäestik. Seal on avarust. Maailm on kusagil allpool. Ja muidugi elavad läheduses mõned väga toredad inimesed. Kuid talle meeldib ka Jaapanis. Meeldib, sest Jaapan on nii teistmoodi. Ja ometi kuidagi Eestiga sarnane. Ja veel on reisidelt meelde jäänud Tuneesia – sealne valus silmipimestav valgus. Aga kõige suurem armastus on ikkagi Vana-Pärnu. Lapsepõlvkodu. Sealne tagasihoidlik rand. Kunagi läheb ta Vana-Pärnusse tagasi.

Veidrad lood ja olulised kohtumised

Eda väidab, et armastab kummalisi kohtumisi. Neid on tema elus olnud mitu.

Kord sõitis ta rongiga Tokyost Kyotosse. Tema kõrval istus vana jaapani naine. Järsku hakkas jaapanlanna Edaga rääkima – jaapani keeles. Eda ei saanud naise jutust aru, kuid rääkis inglise keeles vastu. Ja kui ta siis taipas, et naine inglise keelt ei oska, rääkis eesti keeles edasi. Nad sõitsid tunde – vahel vaikusid, vahel rääkisid. Ikka kumbki oma keeles. Kui rong Kyotosse jõudis, lehvitasid lahku minnes teineteisele.

Ka teine veider lugu juhtus Jaapanis. Eda jalutas reisikaaslaste Miia Siidra ja Miia tütre Pillega mere ääres. Järsku tuli tema juurde üks vana mees, pruun särav kivi peos, ja rääkis midagi jaapani keeles. Pille tõlkis – mees tahtis kivi Edale kinkida. See kivi on Edal siiani alles. Ja see mälestus ka.

Kui Eda oli esimeseks õpetajasuveks lapsepõlvkodu sõitnud, helistas üks Pärnu

Saku kooli 7.a õpilased joonistavad puu-, juur- või köögivilja reklaami. Õpetaja Eda Piisang annab häid näpunäiteid. Fotod: SS

õpetaja. Ta pidi õpilastega Tšehhi kunsti-laagrisse sõitma, kuid oli haigeks jäänud. Palus, et Eda sõidaks tema eest. Kuigi minna tuli samal öhtul, oli Eda nõus. Sellest laagrist sai ta endale suurepäraseid sõbrad kogu eluks.

8.d klass joonistab foto järgi. Õpetaja käib ringi, vaatab, annab nõu. Õpetussõnad peidab naeratuse taha: „Tee see jalg millimeetri paksemaks! Tubli! Nii on palju

parem!“ Vaatab pilti ja küsib: „Nii palju põnevaid taskuid! Tahaks teada, mis seal sees on!“ Mõni nooruk on hoolega ametis, mõni mõtlik ja segaduses. „Õpetaja, õpetaja!“ kutsub ta siis Eda appi. „Vaata oma tööd eemalt! Tee siia korts! Sa ei viitsi? Tee ikka, on huvitavam!“ innustab õpetaja. Õpilased joonistavad. Nende tööd on tõesti huvitavad. Ja ilusad ka.

INNA MIKLI

Koolimaja seinad on kaunistatud Eda Piisangu õpilaste kunstitöödega.

Eda Piisangu ütlusi

Mul on kõik õpilased toredad inimesed olnud. Nende koledatega ma pole kohtunud.

Ma olen kogu aeg tööl. Lapsed arvavad, et ma olen inventari osa keraamikaahju kõrval.

Ma oskan karm ka olla. Ükskord tuli üks klass Säästumarketist. Panid toidud lauale ja hakkasid sööma. Siis ma vihastasin ja ütlesin, mida ma sellest arvan. Aga üldiselt ma ei viitsi vihastada. Ma olen otsekohene, ütlen kohe ära, kui mulle miski ei meeldi – ja polegi vihastada põhjust.

Ma ei armasta kõveraaid radu. Kui mina olen õpilaste vastu aus, on ka nemad minu vastu ausad.

Koolis on lihtsalt tore. Koolirõõm on väikestes asjades. Kui õpilane räägib loovtööde kaitsmisel, et sai minult tuge. Kui endine õpilane tuleb vaatama.

Kunstitöö juures on 99% tööd ja 1% andekust. Õnneks on päris paljudele ka see 1% antud.

Eda Piisang valiti 2017. aastal Harjumaa aasta õpetajaks.

Inimesed Eda ümber

Saku Gümnaasiumi direktor Ulvi Läänemets

Kunstiõpetaja Eda Piisang on Õpetaja suure algustähega – ta teeb au oma ametile, on suureks eeskujuks õpilastele ning kõrgelt hinnatud kolleegide seas. Tal sai just meie koolis täis 25 aastat!

Eda on väga inimlik ja väga loov ning see on just see, mis õpilastele meeldib. Tema klassis on õpilased tihti peale ka pärast tunde joonistamas, maalimas, keraamikat tegemas. Seal klassis valitseb loov ja mõnusalts kodune õhkkond.

Edal on eriline anne leida igal aastal õpilaste seast mõni särav kunstnik, kelle isikunäitus avada. Ja ikka juhtub nii, et mõni läheb kunsti õppima, sest on saanud tänu Edale kunstipisiku. Nende õpilastega on tal eriline side ning paljud leiavad tee tagasi meie kooli – uudistama, mis vahepeal on muutunud. Lisaks on igal aastal maakonna ja isegi vabariigi tasemel kunstiolümpiaadi võitjaid, keda Eda on juhendanud.

Tänu Edale on meie kooli seinad saanud uue näo – need õpetavad! Seintele on

tekinud 12. klassi koolilõpu praktiliste tööde ja 7. klasside loovtööde näol huvitavaid maalinguid. Tema klassi juurde on tekinud nn kunstigalerii. Eda kujundatud on kooli müts, tänukirjad ja -kaardid ning kooli väärtuste puu.

Me sobime Edaga omavahel, oleme kuidagi ühel lainel, meil on huvitav ja mõnus arutleda. Tihti peale kasvab nendest aruteludest välja hoopis uusi ideid. Eda on rõõmus ja hea kaaslane. Mul on nii hea meel, et ta sai vabariiklikult tunnustatuks! Ta on seda mitte 100% vaid 200% väärt!

Kolleeg Miia Siidra

Eda Piisang on tore ja abivalmis kolleeg. Tihti on ta ka naeru- ja seiklushimuline.

Temaga koos reisides on minu maailm kunstialaselt palju avaramaks muutunud. Kuna me tavaliselt reisime omapäi, reisi korraldajate abita, näeme selliseid paiku, mis ei ole turistidele vaatamiseks korrastatud, ja oleme sattunud lõbusatesse seiklustesse, mida on vahva koos meenutada.

Eda kogub igalt poolt huvitavaid ideid,

mida meie koolis teostada ja teistele jagada.

Samuti on tähelepanuväärne, kuidas ta hoolitseb oma vanemate sugulaste eest.

Õpilased

- Eda Piisang on hästi abivalmis õpetaja. Loob hästi mõnusa õhkkonna.
- Ta on töökas. Ja rõõmsameelne.
- Tema tunnist ei lahku kunagi kurvana.
- Ta on hästi õiglane ja rõõmsameelne. See tekitab õpilastes hea tunde.
- Kunstiõpetaja on meil väga tore, saab kõikidega hästi läbi. Innustab väga ilusaid pilte joonistama. Isegi siis, kui on kehvasti tehtud, ütleb ikka, et ilus töö.
- Meie kunstiõpetaja väärtustab loomingulisust.
- Talle ei ole oluline, kui ilus töö välja näeb, vaid see, kui palju on pingutatud.
- Ta oskab lihtsalt ja arusaadavalt õpetada.
- Ta aitab alati õpilasi, ükskõik mis küsimuses.
- Eda Piisang on suurepärane kunstiõpetaja, paremat ei oskaks tahtagi.

Kaunikõlaline muusikapäeva kingitus

II klassi klaveriõpilased Maya Lorena Medina, Amanda Karindi ja Susan Marii Lilleorg (õp Sirje Subbe-Tamm) musitseerimas muusikapäeva kontserdil 2.10.2017 muusikakooli kammersaalis. Foto Tauno Valdna

Saku Muusikakoolil on põhjust rõõmutamiseks, sest tänavu tähistasime rahvusvahelist muusikapäeva kontserdiga, kus õpilased said mängida meie tuliuuel tiibklaveril Petrof, mida olime juba aastaid pikisilmi oodanud. Pill on oma kandva kõla ja laulva tämbriga äärmiselt tundlik ning toob suurepäraselt esile ka need kaunid kõlavärvid, mis mõnikord muusika, selle imeilusa meloodia või salapärase harmoonia sisse ära on peidetud ja seetõttu ei pruugi

keskpäraste võimalustega klaveril musitseerides alati kuulajateni jõuda.

Minu käest on aeg-ajalt küsitud, miks otsustasime just Petrofi ja mitte näiteks Estonia kasuks? Estonia Klaverivabriku kvaliteetne toodang on ju siitsamast Eestist kohe võtta. Põhjus on pragmaatiline – konkurentidega võrreldes tegi parima pakkumise IS MUSIC TRADING OÜ meeskond, klaverite Petrof malletooja ja edasimüüja, kes riigihanke

võitis. Muusikakooli klaveriõpetajad Reet Schumann ja Veronika Tamm käisid augusti lõpus Tšehhi Vabariigis Petrofi tehases pilli välja valimas, valik tuli teha kolme pealtnäha ühesuguse klaveri vahel. Kuna tunde kestnud mängutehnilised katsetused kinnitasid, et üks pill oma võimaluste rohkusest teistest siiski tuntavalt parem on, jõuti suhtelist kürest üksteisele otsusele ja väljavalitu võis Eesti poole teele asuda. Pill saabuski juba 18. septembril ning muusikakooli õpetajatel oli nüüd omajagu ärevust hinges – ega ometi pole klaver transportimisel kannatada saanud? Õnneks sujus pilli toomine viperusteta ja juba järgmisel hommikul pandi klaveri võimekus muusikakooli kammersaalis esmakordselt proovile. Selgus, et kontsertklaver on endiselt suurepärasest vormis ning pikast teest hoolimata ka väga hästi hääles püsinud. See teadmine pani kooliperel silmad rõõmust särama! Loodetavasti aitab kaunikõlaline pill Saku Muusikakooli õpetajatel üles kasvatada vähemasti põlvkonna jagu häid klaverimängijaid, kellest nii mõnigi oma muusikaõpinguid jätkab ja tulevikus enda oskuste ning teadmistega Eesti haridus- ja kultuurimaastikku rikastab.

TAUNO VALDNA, muusikakooli direktor

Tallinna raekojas tunnustati täiskasvanud õppijaid

17. oktoobril tunnustati Tallinna raekojas täiskasvanud õppija nädala (TÖN) raames kaheksat Harjumaa tublimat tegijat aasta õppija, aasta koolitaja, aasta koolitussõbralikuma organisatsiooni, aasta raamatukogu ja aasta õpiteo kategooriates.

Saku vallast esitati aasta õppija nominendiks Terje Isop Kajamaa koolist, Elsi Medina lasteaia Päikesekild ja Laura Telling Saku Huvikeskusest, aasta õpiteo nominendiks Kiisa Padjaklubi, mida juhendab Marianne Õun, ja Siiri VJ Keraamika, mida juhendab Siiri Viilipus-Jazõkov, aasta koolitussõbralikuma organisatsiooni kandidaadiks Saku lasteaed Terake.

Aasta õppija tiitli võitis ning vabariiklikule konkursile pääses Laura Telling – naine, kes pidi 8 aastat tagasi tervise tõttu loobuma massööriametist. Ta asus uut eriala omandama Tallinna Ehituskoolis puitmööbli restaureerimise, seejärel tisererialal. Seejärel täiendas ta end klaasikunsti ja rahvusliku käsitöö valdkonnas.

Õppija enda sõnul on viimane aasta andnud talle tohutul hulgal uusi teadmisi tekstiili- ja etnograafiavaldkondades ning ta on avastanud enda jaoks imedemaa, mida ei osanud ealeski varem kujutleda. Laura Telling juhhib Saku Huvikeskuses seitset huviringi, tema õpilaste hulgas on nii lapsi kui täiskasvanuid.

Laura Telling koos Harju maavanema Ülle Rajasaluga raekojas. Foto: SS

Maakondliku tiitliga tunnustati Saku lasteaeda Terake, sest seal toimib väga hästi mentorlusprogramm, tasemeõppes ja ka täiendkoolitustel osalejatele võimaldatakse alati paindlikku töögraafikut. Kolleegidevaheline kogemuste jagamine toimub regulaarsetel sisekoolitustel. Õpetajate algatusel on nad osalenud väikeühenduste ja kiusamisvaba lasteaia meetodika kasutamise koolitustel. Terake on praktikabaas Tallinna Ülikoolile ja ka Tallinna Tehnikaülikooli IT- kolledžile.

Harjumaa TÖNi komisjonile laekus 24 tunnustamisesildist. Tiitli saajad valis välja komisjon, mida juhtis Harjumaa TÖNi koordinaator Anne Martin.

INNA MIKLI

President käis Terakeses vaaremade vaaritamise päeval

Eesti Vabariigi president Kersti Kaljulaid külastas täiskasvanud õppija nädala raames Saku valla lasteaeda Terake, kes pälvis maakondliku koolitussõbralikuma organisatsiooni tiitli.

Reedel, 20. oktoobril, oli lasteaia vaaremade vaaritamise päev: töötajad ja lapsevanemad tõid kodudest esiemade retseptide järgi valmistatud hoidiseid, mida koos presidendiga prooviti. Iga purgi-pudeli-kausi juurde oli välja pandud retsept ja lugu.

Kersti Kaljulaid rääkis, et ka tema kasutab vanaema retsepti – teeb selle järgi enne jõule piparkooke. Igal aastal valmistab ta neid veidi erineval moel ja iga kord tulevad need veidi erineva maitsega. „Väga maitsev! Tõesti hea! Nii huvitav!“ tunnustas president Saku naiste vaaritatud hoidiseid. Ta kiitis laudadele välja pandud seeni ja tunnistas, et armastab neid igal moel valmistatuna. Kõige omapärasemaks pidas ta aga määratõrjumataitset kurke. „Ma mõtlesin eelmisel aastal, et teen oma viimased moosid. Kuid sel sügisel käisin ikka korra pohlal. Ja moosi tegin ka,“ rääkis Kersti Kaljulaid.

Loodetavasti jõuavad tulevikus presidendid toidulauale ka mõned Saku naiste retseptide järgi valmistatud hoidised.

INNA MIKLI

Kes on tänavu Harjumaa aasta tegijad?

Harju Ettevõtlus- ja Arenduskeskus (edaspidi HEAK) kuulutas välja konkursi, leidmaks 2017. aasta Harjumaa tublimaid tegijaid aasta ettevõtte, aasta väikeettevõtte, aasta kodanikuühenduse, aasta toetaja, aasta sädeinimese ja aasta teo kategooriates. Kandidaate saab esitada 31. oktoobrini HEAKi kodulehel www.heak.ee.

Kandidaate võib üles seada üksikisikuna, koos sõpruskonna või kogukonnaga. Esitaja võib olla näiteks kogukonna elanik, külalüder, ettevõtja, kohaliku omavalitsuse esindaja vm.

Konkursi raames tunnustavad HEAK, Harju Maavalitsus, Harjumaa Omavalitsuste Liit ja Kodukant Harjumaa silmapaistvaid tegusid Harjumaal ning inimesi, kodanikuühendusi ja ettevõtteid, kes on panustanud maakonna arengusse.

KÜLLI VOLLMER

Harju Ettevõtlus- ja Arenduskeskus

Õpetajate päeval tunnustati valla tublimaid õpetajaid ja jagati tänukirju. Foto SS

Saku valla tänukirjad eduka esinemise eest 2017. aasta noorte laulu- ja tantsepeol „Mina jään“: Triinu-Liis Kull, Laura Linnaks, Diana Pöld, Inga Nurme, Marje Kaselaid.

Saku valla tänukirjad seoses Saku valla hariduselu 148. aastapäevaga: Gerrit Kanarbik, Karin Vassil, Jaan Pärnamets, Marju-Riina Laugen, Tuulike Pajumets, Marika Must, Sirje Müller, Marit Aro, Ilme Rahula, Heli Kaselaan, Margot Kaselaan, Elsi Medina, Marianne Prants, Carmen Karu, Marge Eelma, Merje Lilleberg.

Aasta õpetajad: Eda Piisang, Liisa Lumiste, Tuulike Pajumets ja Aare Ulmas.

Saku sai endale 100 aasta metsa

Mõte istutada Sakku uus mets või park tekkis Ülle Kivirähkil juba ammu – tema lapsepõlves oli alevikus puid rohkem. Eesti Vabariigi juubeliaastal oli sobiv aeg mõtte teoks teha. Ta rääkis kevadel oma ideest vallavanem Tiit Vahenõmme ja volikogu esimehe Tanel Otsaga. Selgus, et vallal on Nurme ja Männituka tänava vahel sobiv maatükk. Üllele paik meeldis. „Sinna ümbrusse on tulemas palju maju ning üks mõnus roheline metsatükk on sellel kohal nagu kirss tordil,“ oli metsamõtte algataja kindel. Ta rääkis oma ideest paljudele ning suve jooksul kujunes välja uue metsa rajamise meeskond: lisaks Üllele Katrin Krasilnikov, Mihkel Luigas, Krister Arusoo, vallaaednik Joel Villem. Metsamõtet reklaamiti Saku lehes ja sotsiaalmeedias, Augustfestil, trükikoda Rebellis valmistas ideed tutvustavad trükised: Saku inimesi ja organisatsioone kutsuti puude istutamiseks raha annetama. Nii kogunes kokku 7500 eurot. Toetajate hulgas oli eraisikuid, kuid ka mitmeid asutusi ja organisatsioone. Ligi kolmandiku puudest muretses Saku Lõviklubi. Suurtoetajad olid Puumarket, Saku Läte, Saku Õlletehas,

Näidisistutamine. Raske mullapalliga puud aidati traktoriga õigesse paika.

Foto: SS

kui üsna eksootilisi isendeid. Istikud osteti Ignase ja Karukäpa puukoolist ja neid sai kogutud raha eest lausa 130.

4. ja 5. oktoobril toodi puud metsaalale, iga istiku jaoks kaevati auk valmis. 7. oktoobri hommikul kell 10 algasid talgud. Ülle Kivirähk ütles avasõnad, abiaednik Kersti Klaan selgitas, kuidas kolmemetri-seid ja pikemaids suure mullapalli-ga puid istutada, koos vallaaednik Joeliga sobitasid nad näidispuu mulda. Ja siis läks tööegemiseks!

Sakulased olid tulnud peredega, sugulastega, töökollektiivide esindustega. Koos teistega rühmasid vallavanem ja mitmed volikogu liikmed. Olid ka klassikaaslaste pandid – Saku kooli ammustel aegadel lõpetanud lendude esindajad töötasid kõrvuti tänaste kolmandike ja nende isade-emadega. Lõviklubi mehed olid naised-lapsed kaasa võtnud ja nii oli nende

seltskonnas üle poolesaja tegija. Istutajaid toetas tehnika: puid aitasid tõsta ja mulda vedada Avantirendi, Helto Auto ja Saku Tehno masinad. Saku ja Tõdva päästjad kastsid tuletõrjeautodega uut metsa.

Töötajaid oli erinevaid: mõni seltskond istutas oma puu maha ja läks siis koju, mõni liikus edasi ja vaatas, kus veel mõni puu mulda panemist ootab. Nii näiteks istutasid lõvid terve salu. Pärast lõunat pakkusid Rocco ja Esko talu maitsvat kõhutäidet. Ja täpselt kell üks õnnistas Saku kirikuõpetaja Magne Mölster uut metsa. Olidki talgud läbi. Kuid osa mehi läks tagasi – kusagil oli viis puud veel õnnitult augu kõrval lebamais. Ka need pandi mulda.

„Ma loodan, et kümne aasta pärast kasvavad meie metsas juba seemned. Ja et metsa keskel märjal alal on ilus järv. Usun, et paljud käivad pidevalt siin metsas,“ oli Ülle Kivirähk lootusrikas.

INNA MIKLI

Saku 100 aasta metsa sai istutatud 130 puud 30 liigist. Idee algataja Ülle Kivirähk loodab, et 10 aasta pärast kasvavad metsatukas ka seemned ja metsa keskel märjal alal on ilus väike järv.

Avantirent ja Fujitsu.

Vallaaednik Joel Villem tegi plaani, mil-liseid puid osta ja kuhu täpselt istutada – et uus mets end hästi tunneks ja puud oma-vahel hästi sobiksid. Kokku oli valikus 30 erinevat sorti, nii Eesti metsades tavalisi

155 Saku valla nägu

Projekt „155 Saku valla nägu“ on mõeldud kõigile vallaelanikele-harrastusfotograafidele ja teistele asjast huvitatutele, kes tahaksid omal moel jäädvustada portree kujul põnevaid isikuid ja lihtsaid inimesi.

Millist nägu otsime? Kutsume üles pildistama Saku valla inimesi siit nurgast ja sealt nurgast ning põnevaid külalisi. Soovime Saku valla 155. aastapäeval teha näituse inimestest, keda oleme jäädvustanud läbi

fotosilma. Selleks ei ole sinul kui pildistajal vaja muud, kui vaid märgata inimesi meie ümber. Fotod toimetada aadressile annely.suvi@sakuvald.ee. 2020. aasta lõpus valime välja näitusele minevad fotod, mille prindime A3 suurus. Näituse avame 2021. aasta veebruaris Eesti Vabariigi aastapäevaks.

Projektiga saab liituda kogu aeg. Oluline on, et inimene (nägu) oleks jäädvustatud Saku vallas. Pilte võib teha kõikide

vahenditega, mis jäädvustavad. Ära unusta oma fotole lisamast kuupäeva!

Kui tahad kaasa lüüa, anna märku Anne-Ly Suvile, täpsem informatsioon ja kõikvõimalikud küsimused telefonil 671 2449.

Otsime Saku valla nägu!
ANNE-LY SUVI, Kultuuri-, spordi- ja noorsootööspsialist

Kiisal avati Eesti vabariigi 100. sünnipäevale pühendatud maakivipark

7. oktoobri hilisõhtul avati Kiisal Eesti riigi sünnipäeva auks rajatud 100 maakivi park: vabaajakeskuse taga muruplatsil on nüüd kividest moodustatud 22 kujundit ehk kõigi valla külade-alevike kivid.

Paljud kogukonnad tähistavad Eesti riigi sünnipäeva, luues midagi, mis jääb alles ka siis, kui juubeliaasta läbi saab. Maakivipargi idee autor, Kiisa alevikuanem Annely-Thea Häggblom rääkis, et tema arvates on kingitusi alati vahva ja põnev teha, sest on vaja kingi saaja kohta uurida ja salasoove lugeda. Samas peab kingitus olema kasulik ja jääma mälestuseks. Mida võiks ja saaks oma jõududega teha, mis oleks see miski, mis oleks inimestele vajalik ja oluline, kuid ei nõuaks liiga palju raha? Kivipark tundus õigena, sest peale kujundusliku elemendi on tal ka praktiline otstarve, seal saab väliüritusi korraldada. Annely-Thea tunnistas, et niisuguse kingiidee tekkimises oli veidi süüdi ka Eesti uus sümbol rändrahn.

MTÜ Kodukoht Kiisa juhatuse liikmed Irja Tiri, Siiri Viilipus-Jazõkov ja Ülle Jõgi ning KENA ehk Kiisa Ettevõtlike Naiste Aktiivi liikmed toetasid alevikuanema mõtet ja aitasid kaasa. Ka enamik küladest haaras ideest kohe kinni. Mitmed neist proovisid oma maadelt leitud kivid oma vahenditega kohale "veeretada" ja paika panna. Mõnel asulal oli kive päris mitu, mõnel mõni üksik – täpselt nii, nagu küla

eestvedajad otsustasid. Paraku ei andnud mõned külad endast üldse märku ja mõned ei soovinud kaasa lüüa. Nende kivid otsisid organisaatorid. Ahto Ruut lubas oma põldudel ilusaid kive võtta. Arvo Nõulik tõi need kohale ning Sven Valdmaa ja Ülar Palm aitasid muruplatsile paigutada. Park sai huvitav ja omanäoline. Maido Tänavsuu abistas infotahvli meisterdamisel ja Veiko Kaljula paigaldamisel.

Avamisõhtul põlesid maakivipargi kivikujundite ümber suured küünlad, taevasse saadeti kolm laternat: Eestile, küladele ja inimestele. Tuul kandis neid aeglaselt põhjasuunas.

Annely-Thea Häggblom tunnistas, et kive on vabaajakeskuse taga pargis tegelikult 95. Ehk toob mõni kogukond mõne kivi juurde!

INNA MIKLI

Ansambli Liuli juhendaja Maria Vesmann ja Margus Luur maakivipargis musitseerimas. Fotod: SS

„EV 100 igas külas“ – ühiskingitus meie riigile

100 on väga suur ja uhke number.

Ilus on koos 100. sünnipäeva tähistada. Ikka nii, et sellest uhkest peost ka midagi jäävat alles jääks – meie endi, meie kogukonna ja kõigi küllatuli jätkamiseks.

Eesti Vabariik 100 ühiskingituste reas on üks – „EV 100 igas külas“ – mis ootab liituma just neid kogukondi, olgu maalt või linnast, külast või alevist, kes on otsustanud tähistada meie riigi juubelit eriti väärikal moel: luues ühiselt midagi jäävat.

Milline võiks olla ühe kogukonna kingitus oma riigi 100. sünnipäevale?

Eks ikka selle kogukonna nägu ja tegu, täpselt nii suur või väike, nagu sel kogukonnal jaksu ja tahtmist on. Peaasi, et on üheskoos, südame ja mõttega tehtud. Miski, mille tegemisest ammu unistatud, mõeldud, millest puudustki tundud. Nüüd – Eesti 100. sünnipäeval – ongi aeg sellised mõtted ja unistused üles leida, teoks teha, ellu kutsuda. Olgu selleks siis lipuväljaku, mänguplatsi, kogukonna aia vm rajamine; kogukonna kroonika või näitemängu kirjutamine; kogukonnale olulisele paigale/hoonele/vms uue elu andmine; oluliste inimeste, sündmuste, paikade mälestuse jäädvustamine ja ikka nii edasi – tähtis on, et loodu/ellu kutsutu/rajatu jääks ja oleks kõigile rõõmuks ka tulevikus, kui sünnipäev seljataga.

Enam kui 100 kogukonda on juba ühiskingitusega liitunud. Pidu peetakse ja kinke tehakse muidugi ka Harjumaal, mitmeid paiku on kaunistamas „EV 100 igas külas“ nimeline tunnustahvel, mille saab kinki tegev ja pidu pidav kogukond.

Kõik ühiskingitusega liitunud kogukonnad saavad kantud ka „EV 100 igas külas“ kaardile ja kalendrisse <https://www.ev100.ee/et/ev100-igas-kylas>. Oma pidude/kingituste pilte saavad kogukonnad näidata ja teiste omi vaadata portaalis <https://www.ev100.err.ee/>

Kuidas kaasa lüüa?

Selleks, et ühiskingituses kaasa lüüa, tuleb leida see ainuomane ja püsima jääv miski, mis kogukonda rõõmustab, mida vaja läheb, mille üle uhkust tuntakse, mille tegemiseks oskusi ja ressursse leidub. Tuleb valida juubelperioodist ehk tänasest kuni 2. veebruarini 2020 välja see üks ja ainus päev, mil kogukond vabariigi sünnipäeva tähistab ja oma kingituse n-ö üle annab. Ning kingitus ja sündmus tuleb registreerida „EV 100 igas külas“ oma maakonna koordinaatori juures. Lääne-Harjumaal on koordinaatoriks Olvia Laur, telefon 503 8460, e-aadress olvialaur@hotmail.ee.

OLVIA LAUR

Kiisal alustas kooskäimist raamatuklubi

Ühel päeval astus raamatukogu uksest sisse lugeja ja tegi ettepaneku kutsuda kokku inimesed, kes tahavad jagada oma mõtteid loetu üle ja saada häid raamatusoovitusi. Mõeldud-tehtud. Alates septembrist käib iga kuu neljandal neljapäeval Kiisa raamatukogus koos raamatuklubi, kuhu on oodatud inimesed, kellele meeldib lugeda, loetu üle oma arvamust jagada, teiste klubiliste raamatuelamusi kuulata ja vahel nn „soovituslik kirjandus” ette võtta.

Esimisel korral saime omavahel tuttavaks ja rääkisime meid elu jooksul mõjutanud raamatutest. Arutasime klubi tegevust – mida teha ja kuhu areneda. Eesmärk on avardada silmaringi, leida mõttekaaslast ja tutvuda uuema kirjandusega.

Igal korral lepime kokku, millist kirjandust, teemat või žanri järgmisel korral

käsitleme. Olime üksmeelel, et mõni eesti naiskirjanik oleks alustuseks igati sobiv. Valisime lugemiseks Maimu Bergi novellikogu „Unustatud inimesed”. Ootame juba põnevusega, mida huvitavat klubikaaslased raamatust leidsid, mida tähtsaks pidasid.

Raamatuklubil on suur soov jagada lugemissoovitusi ka neile, kes ei saa või ei taha klubis käia, aga lugeda midagi head ikka tahaks. On üks raamat, mida kõik meie klubiliikmed on lugenud, mis on igaüht omamoodi mõjutanud. Pääagu kaks sajandit tagasi Charlotte Brontë kirjutatud raamatu „Jane Eyre” teemad iseseisvusest, vaprustest, empaatiast on ajajärges ja lugemiseks sobivad ka täna. Soovitame.

Saame kokku taas 26. oktoobril kell 18.00 Kiisa raamatukogus.

EVA VENTSER, Raamatukoguhoidja

Kiisa raamatukogus töötab lugemiskoer Aramis

Lugemiskoerad on Eesti raamatukogudes tööd teinud juba kolm aastat. Eesti Abi- ja Teraapiakoerte Ühing (EATKÜ) on ellu kutsunud lugemiskoerte programmi, mille eesmärk on toetada laste lugema õppimist, pakkuda lugemisega seotud eduelamusi ja suurendada huvi raamatute ja lugemise vastu. Programmis osalevad teraapiakoeratiimi eksami edukalt sooritanud ja kehtivat litsentsi omavad koerad ja koerajuhid.

Alates oktoobrist liitus programmiga ka Saku Vallaraamatukogu. 7. oktoobril Kiisa harukogus toimunud infotunnis räägiti programmist lähemalt ning kohal oli ka lugemiskoer, shetlandi lambakoer Aramis koos oma juhi Merle Merekülaga. Infotunni ametlikumas osas rääkis EATKÜ eestvedaja Maarja Tali ühingu tööst, teraapiakoertest, lugemiskoerte sobivushindamisest ja programmist. Vabamas osas saime Aramise ja tema juhiga tuttavaks.

Kiisal töötab Aramis kuu 1. ja 3. laupäeval, kui raamatukogu on külastajatele avatud. Koerale saab lugemas käia üks laps korraga. Selleks tuleb lapsevanemal eelnevalt registreerida aeg ja täita osaleja avaldus. Kui soovijaid saab rohkem, kui pakutavaid aegu, lisame lapse ootenimekirja. Juhul, kui laps, kes on registreeritud, mingil põhjusel tulla ei saa, võtame ühendust ootenimekirjas olijatega.

Üks lugemiskord kestab selleks ettevalmistatud ruumis 15 minutit, ühele päevale mahub neli last – koera tööaeg ei tohiks ületada tundi. Koera jaoks on pingutus seansi ajal rahulikult lamada või istuda ja ega lapski malda kaua ainult lugemisele keskenduda. Lugemas käia soovitatakse 5-6 korral – et tähed saaksid selgemaks, lugemine läheks soravamaks, laps muutuks julgemaks.

Lisaks annab koera lähedus mõnusa emotsiooni. Väljaõppe saanud koerajuht toetab nii last kui koera ja hoolitseb, et kõigil oleks tore ja turvaline. Raamatukoguhoidja aitab välja valida lugemiseks sobiva raamatu.

Programm kestab järgmise aasta juunikuuni. Kui on nõudlust, jätkame järgmisel hooajal. Esialgu registreerime aegu aasta lõpuni, järgmise aasta alguses teeme vahet vahetult ning jaanuarist registreerime 2018. aasta esimeseks pooleks.

Info ja registreerimine telefonidel 607 4008 või 5304 7525 ja e-posti aadressil kiisa.raamatukogu@sakuvald.ee
EVA VENTSER, Raamatukoguhoidja

Ettelugemisvõistluse Saku valla eelvoor

Igal aastal peetakse 20. oktoobril rahvusvahelist ettelugemise päeva. Eesti Lastekirjanduse Keskus korraldab alates 1994. aastast sel puhul ettelugemise võistluse 4. klasside õpilastele. Eelnevalt selgitatakse välja paremad ettelugejad maakonnas. Saku valla parim ettelugeja selgus 10. oktoobril Saku Vallaraamatukogu Kiisa harukogus ja just tema esindab 17. oktoobril Saku valda Harju maakonna eelvoorus Keilas Harju Maakonnaraamatukogus.

Saku valla eelvooru oli kutsutud osalema kuni 2 õpilast kõikidest valla koolide 4. klassidest. Kurtna Koolist ja Saku Gümnaasiumist kogunes osalejaid kokku 10. Žüriitöös löid kaasa Saku Vallaraamatukogu direktor Ene Loddes, Saku Valla kultuuri-, spordi- ja noorsootööspsialist Anne-Ly Suvi ning Kiisa Rahvamaja bändiringi juhendaja Alari Volf.

Igal aastal on ettelugemise päeval mõni juhtmõte, mille järgi on hea tekste valida. Selle aasta juhtmõte „Kõik on kõige targemad” pärineb Contra samanimelisest raamatust ning lugemisvalikusse olid võetud kooliteemalised lood. Meie võistlejad lugesid 3 minuti jooksul tekste nii uuema aja tuntud lasteraamatutest „Samueli võlupadi” (Kristiina Kass), „Õuduste kool” (Grigori Oster), „Sirli, Siim ja saladused” (Andrus Kivirähk) kui ka juba mitukümmend aastat tagasi ilmunud teostest „Agu Sihvka annab aru” (Jaan Rannap) ja „Kadri” (Silvia Rannamaa). Enne suurt ettelugemist tõmbasid õpilased õnnenumbrid, mille alusel

Loeb Getlyn Aarma. Foto: Liisa Lumiste

moodustati esinemise järjekord.

Žürii andis välja kolm auhinnalist kohta, kuid see ei olnud kerge. Otsustada aga tuli ning diplomi ja Ilmar Tomuski raamatu „Digipöörane kool” pälvisid Saku Gümnaasiumi õpilased Mariann Koik ja Mirell Soome 4.c klassist ning Getlyn Aarma 4.d klassist. Just Getlyn on tüdruk, kes tõmbas õnnenumbriga 10, olles esinejatest viimane, kuid osutus esimeseks ja nüüd tuleb minna Keilasse Saku valda esindama. Hoiame talle põialt!

Palju õnne õpetajatele Hiie Plakile ja Siiri Raudnale ning suur aitäh õpetaja Liisa Lumistele. Tänu kõigile kaasa löönud õpilastele ja nende õpetajatele.
EVA VENTSER, Raamatukoguhoidja

Meelespea sügisel liiklemiseks

Hetkel on ilmastikuolud väga muutlikud ning hommikuti, kooli ja tööle minemise ajal, on juba üsna pime, ka õhtuti saabub pimedus ruttu. Hämara aja saabudes tuleb kõigil liiklejail kindlasti kasutada helkurit või muud nähtavaks tegevat vahendit – helkurvesti, taskulampi, telefoni ekraani valgust või mõnda muud nähtavust parandavate omadustega eset.

Õige aeg on pöörata tähelepanu autode tehnilisele seisukorrale: vaadata üle kojamehed, sest eessõitvate autode rataste alt pritsiv vesi ja pori esiklaasil halvendab nähtavust. Kui kojamehed korralikult ei pühi, suureneb õnnetusse sattumise tõenäosus.

Nähtavust mõjutavad märkimisväärselt ka autode valesti reguleeritud tuled, mis võivad vastutuleva sõiduki juhti pimestada ning seeläbi võib jalakäija, jalgrattur või loom märkamatuks jääda. Tulede kõrgust saab hõlpsasti reguleerida hoone seina või ukse peal: kui laternate valgusvihud on ühekõrgusel, on tuled korras, kui näitavad eraldi, tuleb lasta need üle vaadata.

Ilmastikuolusid - tihe vihmaseadu, teele langenud lehed - arvestades tuleb valida sobiv sõidukiiruse ning hoida pikivahet, sest rööbastesse kogunenud vesi võib tekitada vesiliu ning teele langenud puulehed pikendavad oluliselt pidurdusmaad.

MIKK PIHU, piirkonnapolitseinik

Miks Kiisal pime oli

Ligi kuu aega „jupsis“ Kiisal tänavavalgustus: kord tuled põlesid, kord mitte.

Kummaline nähtus esines Saku poolt alevikku sissesõidul, Viljandi maanteel, Pargi tänaval.

16. oktoobril avastas valla taristuinsener Toivo Alasoo, et keegi pahatahtlik pimen-daja oli kõvasti vaeva näinud: Pargi tänaval rippus üleval elektriliini küljes spetsiaalselt painutatud jäme traadijupp, mis tuulega lühise tekitas ja tuled kustutas.

SS

Selline oli kurja juur Kiisa elektriliini traatide vahel. Foto SS

3.e klassi õpilased Kaitseliidu punktis. FOTO: Kati Kurig

Ohutuspäev Saku Gümnaasiumis

Kenal sügisel reedel, 29. septembril, korraldati Saku Gümnaasiumi 1.-3. klassi õpilastele ohutuspäev. Koolitunde klassides ei toimunud, selle asemel õppisid lapsed võimalike ohtude äratundmist ja ennetamist läbi erinevate tegevuste ja töötubade. Igal klassil oli oma graafik, kuhu ja mis ajaks peab minema.

Eesti Kaitseliit korraldas meeleoluka maastikumängu, mille puhul jaguneti gruppideks. Lapsed said erinevate küsimuste abil teada matka- ja metsatarkusi, vestelda Kaitseliidu juures tegutsevate inimestega ning uudistada Kaitseliidu telki ja masinat.

Saku Priihtahtlike Pritsumeeste esindus oli tulnud näitama tuletoorjeautot ja õpetama tulekustuti kasutamist. Räägiti hirmudest, mis lastel seoses tulekahju tekkimisega võivad olla. Kooli aulas pidas Päästeameti esindaja loengu vee- ja tuleohutusest. Lapsed said palju küsida ja arutleda.

Oma kooli medõde Tiina Saks tuletas meelde, kuidas lapsed endale või sõbrale kõige lihtsamalt esmaabi saaksid anda ning mida teha erinevates olukordades. Näiteks mesilaste puhul pole mõtet vehklema hakata ja enne plaastri panemist tuleb haav kindlasti puhastada.

Politsei- ja piirivalveameti esindajad rääkisid liiklusohutusest: jalgrattaga liiklemisest, helkuri vajadusest ja paljust muust,

mida teame, kuid süiski kipume pahatihti unustama.

Kooli hoovi oli üles pandud takistusrada, kus lapsed said pärast jalgratta ja kiivri ülekontrollimist katsetada, kas nad tulevad täpsussõiduga takistuste vahelt puhtalt läbi või on veel harjutada vaja. Kooli huvijuhi Anton Noore juhendamisel said nii mõnedki lapsed ratta valitsemisel enesekindlust.

Kuna Sakust läheb läbi raudtee ja rongidega sõidetakse palju, oli eraldi loeng ka raudteel liiklemise ohutusest. Loengu viis läbi MTÜ Operation Lifesaver Estonia esindaja.

Oma atribuutikaga oli kohal ka Rakvere Politseimuseum. Oli võimalus ise päris palju asju läbi proovida ja katsetada, näiteks said lapsed eriliste prillide abil kogeda, millisena tunnetab ümbritsevat narkouimas inimene, millisena joobes juht. Tundus päris hirmus!

Tore vaheldusrikas õppepäev tõi laste kooliellu põnevust, andis teadmisi ohutuse valdkonnast ja mõjus kõigile osalejatele värskendavalt.

KRISTIINA VANEM
Klassiõpetaja

Miks on õpetajaamet nii populaarne

Miks on õpetajaamet nii populaarne? Kas tõesti on kõik õpilased õnnelikud? Kuidas on võimalik võõrkeel hästi selgeks õpetada? Need on vaid mõned küsimused-mõtted, mis Kajamaa Kooli direktorit Merit Udusalu ja Kurtina Kooli direktorit Kristjan Saart painama jäid. Udusalu ja Saar osalesid Harjumaa Koolijuhtide Ühenduse korraldatud õppereisil Soome ja Ahvenamaale. Just Soome ja Ahvenamaale, sest kuigi Soome Vabariigi osa, on suheliselt iseseisev Ahvenamaa rootsikeelne ja -meelne ning sealsed koolidki erinevad Soome omadest märkimisväärselt.

Harjumaa koolijuhid külastasid Helsingis põhikooli, kus õppisid 37 erineva rahvuse esindajad, ka eestlased. Igauhe rahvuse ja kommetega arvestati. Ahvenamaal käidi koolis, kus 1.-6. klassi õpilased. Samas lähedal asusid 7.-9. klassi õpilaste kool ja gümnaasium, mida nimetati lütseumiks. Ahvenamaa koolid olid uued ja moodsad, Helsingi õppeasutus veidi vanem. Ahvenamaal olid tüüpilised kogukonnakoolid ja traditsioonilised tunnid, Helsingis moodustati toolide ja laudade taga erinevaid töögrupe, mõnikord istuti põrandal. Ahvenamaal hakkas silma, et lapsed viibisid väga palju õues, näiteks enne tunde ja vahetundides. Helsingis avaldas muljet Eestiski nii palju kõneainet pakkunud moodne õpikäsitus ja see, et toetati tõepoolest iga õpilast. Ahvenamaal õpiti kindlat ainet, Helsingis oli esimeses kooliastmes aineülene õpetus, mille käigus saadi teadmisi erinevatest ainetest. Küllastatud õppeasutused näitasid valla koolijuhtidele, et mõlema, nii Helsingi kui Ahvenamaa suuna puhul saab hea töö korral hea tulemuse. Tuleb lihtsalt valida oma tee, sellesse uskuda ja seda mööda minna. Ei tohi olla „hüplik“.

Põhjanaanabrite juures olid klassid

Soomes on õpetajaamet populaarsuselt kolmas, koolid saavad õpetajaid valida. Ühiskonna suhtumine õpetajasse on lugupidav ja toetav. Eestis nõutakse õpetajalt väga palju, vastu saab ta aga väga vähe.

väikesed: Ahvenamaal 12–18 õpilast, kellega tegelesid üks õpetaja ja üks õpetaja abi ehk assistent. Helsingis oli klassis umbes 20 õpilast, nendega töötasid üks õpetaja ja kaks assistenti. Tunnis vastuhaku- ja protsetivaimu silma ei hakanud, lapsed olid teadmishimulised ja rõõmsameelsed.

Ahvenamaa 7.-9. klassi koolimaja meenutab Kurtina kooli. Fotod: Merit Udusalu

Ahvenamaa gümnaasiumi hoone on sarnane Kajamaa koolimajaga.

Erivajadusega lapsed õppisid küll tavaõpilastega samas majas, kuid täiesti eraldi hoonetüüpas. Nii Ahvenamaal kui Helsingis jäi mulje, et kõik lapsed on tõepoolest koolis õnnelikud.

Ka õpetajad tundusid õnnelikena. Soomes on õpetajaamet populaarsuselt kolmas, koolid saavad õpetajaid valida. Ilmselt seetõttu, et riik panustab nii õppeasutuste materiaalsesse baasi kui õpetajate palkadesse ja töötingimustesse. Ning ühiskonna suhtumine on lugupidav ja toetav.

Kristjan Saar meenutas, et rääkis ühe eestlannast Soome õpetajaga, kes iseloomustas ühiskonnas valitsevat suhtumist: kui õpetaja helistab lapsevanemale ja teatab, et pojal või tütrele on koolis probleeme, muutub Soome inimene murelikuks ja uurib, mida ta teha saaks. Aga Eesti inimene nõuab aru, mida kool on tema lapse heaks teinud.

Seepärast see pensionil õpetaja Eestis töötada ei tahagi: õpetajalt nõutakse väga palju, vastu saab ta väga vähe.

Kristjan Saarele avaldasid muljet huvitavad ained, näiteks tervis ja füüsis, milles ühendatud kehaline kasvatus, tervise- ja inimeseõpetus. Merit Udusalule tundus hea mõttena reguleerida ise tunni pikkust – küllastatud koolis olid vanematel õpilastel 75-minutilised tunnid. Saku valla koolijuhid olid vaimustunud põhjanaabrite keeleõppest – nii Ahvenamaal kui Helsingis rääkisid kõik lapsed head inglise keelt ja selle keele põhjal õpiti muidki aineid, ka soome keelt. Ja soome kui võõrkeele tunde oli palju.

Toremaid ideid ja häid mõtteid said Merit Udusalu ja Kristjan Saar põhjanaabrite juurest palju. Ehk lubavad meie seadused ja suhtumised mõned neist ka ellu rakendada.

INNA MIKLI

Haldusreformiga muutub Eestis ligi 200 000 elukoha aadress

Eestis on 1,2 miljonit aadressi, millest haldusreformi tõttu muutub tänava esialgse hinnanngu kohaselt umbes 400 000 aadressi, neist ligi 200 000 on elukoha aadressid.

Nii suure hulga aadressiandmete muutuse tingib asjaolu, et pärast haldusreformi on Eestis 79 kohalikku omavalitsust – 15 linna ja 64 valda. Reformi käigus saab uue piiri 11 maakonda. Muutuvad ka paljude külade nimed, enamik neist Saare- ja Võrumaal, sest samas omavalitsuses ei või olla mitut samanimelist küla.

Pärast haldusreformi on Eestis viis nn linna-linna ehk linnasisest linna: Haapsalu, Paide, Tartu, Pärnu ja Narva-Jõesuu, mis hõlmavad ka ulatusliku hajaasustusega ala. Seega hakatakse mõne küla aadressis nimetama ka linna. Näiteks küla, mis praegu on

Paide vallas, kuid haldusreformi järel Paide linna koosseisus, saab uueks aadressiks Järva maakond, Paide linn, Mäeküla, Vahtra. Seda, milline on aadress pärast haldusreformi, saab kontrollida Maa-ameti geoportaali avalehel oleva aadressi teisendaja abil.

Omniva kinnitusele ei ole posti sihtnumbreid kavas sel aastal muuta ning kõik postisaadetised viiakse kindlasti kohale nii uue kui ka vana aadressi puhul. Küll aga rõhutab postifirma, et kirjale korrektse sihtnumbri lisamine on nüüd olulisem kui kunagi varem.

Haldusreformiga seotud aadressimuudatused tehakse masskannetena pärast kohalike omavalitsuste valimisi 2017. aasta oktoobris.

KARMEN KAUKVER
Maa-ameti avalike suhete nõunik

Kiisal loodi aiasõprade klubi

MTÜ Kodukoht Kiisa juhatuse liikmed Irja Tiri ja Ülle Jõgi käivitasid septembris koos Anija Aiaringi tegijatega Kiisa Aiasõprade Klubi.

Tegu on Kiisa aleviku hobiaednikele suunatud infotundi- ja töötubade sarjaga, mida toetas Saku vald mittetulundusliku tegevuse fondi vahenditest. Täna on meeskonnaga liitunud ka hostade ja kivik-aimlate kirglik kasvataja, Saku vallas hästi tuntud spetsialist Ahto Ruut.

Klubi eestkõnelejate eesmärk on tuua hobiaednikke huvitavad teemad parimate esinejatega koju kätte. Infotunnid ja töötod toimuvad esialgu Kiisa Vabaajakeskuses.

Sarja edukamaks läbiviimiseks paluti abi ja teadmiste tuge Anija Aiaringi juhilt Helve Vaarmannilt ning aianduskonsultant Eneli Kägerilt.

Rohenäpud kohtuvad vähemalt üks kord kuus, ürituste kohta leiab infot Kiisa Aiasõprade Klubi FB lehelt ning Saku valla ürituste kalendrist! Järgmised üritused toimuvad juba novembris. Lektor Helve Vaarmann räägib 1. novembril, kuidas võidelda ravimtaimedega viiruste vastu ning 15. novembril lehtdekoratiivsetest ja varjutaimedest.

IRJA TIRI

Suurim lillekasvataja Eestis!

NURMIKO
SAKU AIANDIPOOD

Nurmiko Aianduskeskus

Juuliku tee 3, Saku vald Avatud E-R 8-18, L 10-18 ja P 10-16
Telefon 6737530, 5081721, aianduskeskus@nurmiko.ee
www.nurmiko.ee facebook.com/nurmikoak

Mis juhtus

Põhja prefektuur

29.09 kell 19.31 toimus liiklusõnnetus Tallinn-Pärnu-Ikla maantee 28. kilomeetril, kus sõiduauto Audi A8, mida juhtis 36-aastane mees, kaldus vastassuunavööndisse ning põrkas kokku matkabussiga Fiat Adria Matrix, mida juhtis 63-aastane mees. Pärast kokkupõrget sõitis Fiatile tagant otsa temaga samas suunas liikunud sõiduauto Toyota Avensis, mida juhtis 28-aastane mees. Audi juht, Fiati juht ja Fiatis viibinud kaasreisija, 56-aastane naine, toimetati Põhja-Eesti Regionaalhaiglasse.

25.09 kell 08.06 teatati liiklusõnnetusest Tānassilma külas. Esialgsel andmetel liikus tumedat värvi universaalkerega sõiduauto Škoda mööda Valdmäe tänavat ja sõitis otsa reguleerimata ülekäigurajal teed ületanud jalakäijale. Sõiduauto lahkus seejärel sündmuskohalt. Autolt löögi saanud 30-aastane mees toimetati Põhja-Eesti Regionaalhaiglasse.

Saku vabatahtliku päästekomando väljasõidud

08.10 kell 00:51 tulekahju hoones Veski teel Assakus

06.10 kell 23:09 tulekahju hoones Keskuse tänaval Kurtinas

28.09 kell 19:38 tulekahju väljaspool hooneid

Tallinna mnt 2 Sakus

23.09 kell 00:53 tulekahju hoones Peetri alevikus

Oktoober 2017

Saku Sõnumid

23